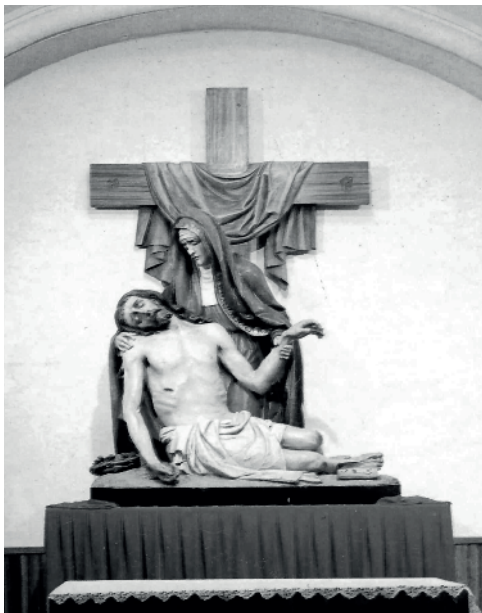

PIARISTA DIÁK

Áldott húsvétot kíván a Diákszövetség Sajtóbizottsága!

Befejeződött a piaristák jubileumi éve

A Patrociniummal ért véget a pesti piarista gimnázium alapítása 300. évfordulójának ünneppsorozatára 2017. december 1-én, de előtte november folyamán két helyszínen is emlékeztek: 15-én a Budapesti Történeti Múzeum Vármúzeumában, majd 20-án az Új Városházán. Az előbbi helyen a „Hitre, tudásra: A piaristák és a magyar művelődés” c. kiállítás megnyitását megelőző ünnepi és köszöntő beszédek a házigazda, dr. Farbaky Péter főigazgató vezette be a rá vonatkozó általános adatok rövid ismertetésével, majd következtek a beszédek: Labancz Zsolt SP tartományfőnök, dr. Rétvári Bence parlamenti államtitkár és Tarlós István főpolgármester. Az ünnepség az Új Városházán folytatódott ugyancsak emlékezésekkel: dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes, dr. Jelenits István SP, dr. Török Bernát diákszövetségi főtitkár, dr. Koltai András Központi Rendi Levéltári vezető és Horváth Bálint pesti piarista gimnáziumi igazgató. Az előadások – rövidítve – a következő oldalakon olvashatók.

Atyja az ifjuságnak, erkölcs példája!
Ime színed elé jó fiaid nyája!
Nézd azt hű szemeddel.
Eszközöld kegyeddel:
Légyen az ifjuság, általad ajánlva,
Jézusnak szánva.

/Sík Sándor ford./

Cim: O Pater parvulorum

O Pa-ter pa-mu-lo - rum, norma vir - tu - tum! De coelis in cli - en - tes flecte ob - tu - tum. Ah, vide postratum. Ti - bi com-men - da - tum, iu-ven-tu-tis ag - men. Hoc per Te sit to - tum Christo de - vo - tum.

Labancz Zsolt piarista tartományfőnök ünnepi beszéde

Kedves Vendégeink, nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm Mindnyájukat!

Külön tisztelettel köszöntöm Tarlós István főpolgármester urat, Rétvári Bencét és Schanda Tamást, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkárait, Tárnai Richárd kormány megbízottat, a Pest Megyei Kormányhivatal vezetőjét, Bagdy Gábor főpolgármester-helyettest és Majtényi Kálmánt, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgató-helyettesét és Farbaky Péter főigazgató urat, akivel a mai esemény társházigazdái vagyunk!

„Mélységes mély a múltnak kútja, ne mondjuk inkább feneketlennek?” – e szavakkal, e kérdéssel kezdi Thomas Mann híres tetralógiáját, a József és testvéreit.

S amint a kútba hulló kő itt-ott megállni látszik, úgy gondoljuk, hogy néha már megállapodhatunk múltunk kutatása során, de ahogyan a kő a kútban továbbpattan, s mélyebbre hull, úgy figyel újra és újra egyre visszább a múltba a kereső tekintet.

Számunkra, piaristák számára, mondhatjuk, hogy Kalazanci Szent József hullik vissza a kő, amelyet múltunk kútjába ejtünk kíváncsian. Innen indultunk, itt a kezdetünk. Nála. Vagy inkább: ő maga a kezdet.

S milyen szép, hogy gazdag kiállításunk egyik legértékesebb darabja, a lőcsei mester, Szilassy János által készített monstrancia a József-történet ikonográfiájára épül. Amint József búzakévéje előtt meghajlanak testvérei kévéi, úgy hív leborulásra, adorációra minket az eucharisztikus búzakenyér. S talán azért is épp ezt az ábrázolást rendelték meg őseink, a debreceni piaristák, mert hiszen rendalapítónkat – neve miatt is – gyakran hasonlították prédikációkban a bibliai Józsefhez. Az egyik szónok a kegyes iskolák alapítását, amikor Kalazancius magához hívja a legkisebbeket, hasonlította József azon gesztusához, amikor azt kérte testvéreitől, hogy a legkisebb öccsét, Benjámin vigyék el hozzá. **„Non videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum adduxeritis.”** „Nem látjátok orczámat, ha kisdedeket, mint ártatlan Benjámin

öcsénket, atyánkfiaikat a Kristus Jesushoz nem hozzátok, annak kedve szerént nem nevelitek.”

A gyermekek, különösen a legkisebbek, a legszegényebbek, a legrászorulóbbak iránti szeretet mozgatta Kalazanci Szent Józsefet. Azt szerette volna, hogy mindnyájuk élete teljes legyen, személyiségük kibontakozzék, s mindnyájan eljussanak Urunkhoz, Jézus Krisztushoz. Meg volt győződve róla, hogy ez a legnagyobb jó, amit adhat nekik. S ehhez alkalmas eszköznek látta az oktatás és nevelés világát, az iskola intézményét. S hogy az általa alapított iskolák céljukat elérjék, egyszerre buzdította rendtársait egyfelől az isteni ismeretekben és az életszentségben való gyarapodásra, másrészt pedig az egyes tudományok alapos ismeretére, mégpedig a legkiválóbb mesterek szerint, még ha ezáltal olykor az egyház szellemi térképének peremén járt is. Egyszerre volt bátor abban, hogy a társadalom elhanyagolt periferiájára menjen, s abban, hogy a szellemi élet határvidékén keressen.

Rendtársai örökösei lettek e nagy szellemnek: otthon voltak az egyes szaktárgyak sokféle, lenyűgöző világában, kísérleteztek, alkottak, írtak, s otthon voltak a hitre nevelés apostoli művészetében is, teológiában és lelkipályán.

S amikor aztán megérkeztek hazánk, Magyarország területére, akkor ezt a szellemet, ezt a lelkipályát – vagy talán világlátást, világhoz való hozzáállást – hozták magukkal. Szívesen hívták meg őket nagyurak, városok és püspökök, hogy megnyissák egy-egy település első köziskoláját, mert egyrészt szegények s így könnyen letelepíthetőek voltak, másrészt mert mélységes realizmus jellemezte őket, két lábbal jártak a földön.

S ahogyan a ma megnyíló kiállítás oly szépen mutatja: rendünk története hazánkban mélységesen összefonódott az ország történetével és kultúrájával. Ez a kiállítás, amely az eddigi legátfogóbb kiállítás a piaristák magyarországi szerepével kapcsolatban, igényesen

A Vármúzeum kiállításának megnyitásán

*Fotó: Szathmáry Melinda
komm. vezető, szerkesztő
ujzag@piarista.hu*

kalauzol minket az oktatástörténet, a kultúra és a művészetek világában, mutatva ott piarista őseink gazdag életművét, hozzájárulásukat a magyar nép történetéhez ezeken a területeken. A XVII. századtól egészen a közelmúltig jutunk el így, Mösch Lukács első átfogó matematika tankönyvétől a Kovács Mihály által készített Didaktomatig, Conradi Norbert verses füzetétől Sík Sándor verses noteszéig. Méltó tiszteletadás, köszönetmondás ez a kiállítás őseink, elődeink felé – jubileumi évünkhöz kapcsolódóan.

Köszöntő szavunk a köszönet szava is. Mindnyájunk nevében nagyon köszönöm a kiállítás bátor megálmodóinak és azután megtervezőinek és kitartó megvalósítóinak a szakmailag kiváló és leleményes munkáját. Köszönöm támogatóink segítségét, s köszönöm a Budapesti Történeti Múzeumnak, igazgató úrnak, hogy befogadta piarista kiállításunkat. Kiállításunkhoz – illően – átfogó tanulmány- és katalóguskötet is készült, ennek első zsenyéi már itt láthatók, köszönet a sok-sok munkatárs aprólékos és igényes munkájáért, hozzájárulásáért.

Amikor Pedro Aguado generális atya másfél évvel ezelőtt Ferenc pápával találkozott, a Szentatya engedélyt adva, hogy a piarista rend jubileumi évet ünnepeljen idén, ezekkel a szavakkal zárta a négy szemközti beszélgetést: „Generális atya, a jubileumi évben ne önmagukra gondoljanak! A gyerekekre és fiatalokra gondoljanak, gondoljanak a küldetésre!” Ez a kiállítás – természetesen – a múltba kalauzol. Kívánom Mindnyájuknak, hogy a piarista múlt mélyébe visszatekintve, e tárgyak között járva lássuk meg az életet – a rendtársak életét, az iskola és a diákok életét, a műveltség, pezsgését –, s fedezzük fel azt a nevelői szenvedélyt, amellyel rendtársaink a rend legnagyobb és legféltettebb kincsei, a rájuk bízott gyermekek és fiatalok felé fordultak és fordulnak ma is, s halljuk meg Kalazanci Szent József szavait: „E gyermekek között megtaláltam Isten szolgálatainak legjobb módját, s ezt el nem hagynám semmiért a világon.” Ide, e szavakhoz hullik vissza a múlt kútjába ejtett piarista kövünk.

Izgalmas felfedező sétát kívánok Mindnyájuknak a kiállítóterekben, köszönöm figyelmüket!

Dr. Rétvári Bence államtitkár maga is volt piarista diák gondolatai

Ha kimegyek a hivatali szobámból, munkatársaim között öregdiákokat látok, ha van egy értekezlet, ott is, és ott is, ha bent ülök a Parlamentben, ugyancsak: padtársam ott egy öregdiák. Az életben, úgy látszik, mindenhol ott vannak – kezdte szabadon elmondott beszédét, majd máris a magyar piarista múltra tért át.

Jubilál a 300 éves piarista gimnázium, Budapest legmodernebb, legkorszerűbb iskolája. Mert mindig korszerű tudott lenni, mindig tudott az adott kor diákjainak, szüleinek igényeihez igazodni, és tudott vezető szerepet betölteni Magyarországon. Másoknak lehet, hogy van 10-20, vagy 100-éves történelme, vagy egy kicsit több is, de kevés olyan iskola van, amely 300 éves folyamatos történelemmel bír. De mindig tudott előrelépni, újra és újra megújulni.

Dr. Rétvári Bence

Az elmúlt századokban sokan kritizálták is a piarista iskolát, akár „temették” is az egyházat, de mind az egyház, mind a piarista rend él és virul.

A II. világháború végével Magyarországon a katolikus iskolák aránya még mintegy 45 százalék volt. A jelen évekre pedig (a mélypont után) már sikerült megduplázni az egyházi fenntartású iskolák számát. Így körülbelül 12-13 százalék környékén van a teljes népességben belül, s hat százalék a katolikus iskolák aránya. De hol van még a hat a 45-höz képest, ami volt...?! Az elmúlt években egy részét tehát visszaadhattuk, de hát mégiscsak ennyit tudott visszavenni az egyház.

Mikor a középkorban egy építész belekezdett egy katedrális építésébe, egyvalamiben biztos lehetett: ő nem fogja megérni az elkészültét – de mégis belefogott, mégis elkezdte. Nem egy évre tervezett, nem öt évre, sem több évre. És ha felmegyünk egy középkori katedrális tetejére, számomra teljesen lenyűgöző volt, ahogy ott sétáltam a tetőszerkezeten: az ottani szobrok ugyanolyan részletességgel voltak kidolgozva, mint lentebb. A templomépítőknek volt figyelmük arra, hogy a legmagasabban fekvő, senki által nem látott díszítőelemek is ugyanolyan kiképzettek legyenek.

Amikor 300 évvel; ezelőtt megalapították a piarista gimnáziumot, nem tudhatták, hogy ez a „lelki katedrális” mikor fog elkészülni, mikor lesz teljes, milyen hosszú életű. Éppen hogy kiment a török, éppen hogy vége lett a szabadságharcnak a Habsburgok ellen, sokféle nehézség-

get ért meg az ország. De mégis elkezdtek építeni, mert hittek abban, hogy a Jó Isten segítségével érdemes lesz felépíteni, ugyanazzal a részletességgel kimunkálni. Így tudott számolni a pesti gimnázium.

Azt hiszem, mivel nap, mint nap idejártam magam is, sohasem fogom azt mondani, hogy könnyű volt, mert nem volt könnyű. Ugyanakkor az volt a tapasztalat, hogy abban a négy évben valamilyen könnyebb, az ember lelkét simogató időszakot él meg. És nem készültem arra, hogy az embernek néha valóban koncentrálnia kell, oda kell figyelnie. A szorgalom a legfőbb erény, amit többek között meg kell tanulnunk.

A mai napig emlékszem, Wettstein tanár úr mondta nekünk egyfajta pályaválasztó tanácsadó óráján: a keresztény ember, egy hívő ember, olyan hivatást választ, amelynek kapcsán érzi azt, hogy napról-napra, hétről-hétre másokon segít. Olyan útravalók voltak ezek számunkra, amelyek mind a mai napig meghatározzák az életünket.

Szorgalom kell – ez volt az, amikor nem számított, hogy ki milyen hazai körülmények közül érkezik közénk. Kalazanci Szent József nincstelen családok gyermekeit vette be az iskolájába. A piarista gimnázium ma már inkább az odafigyelő szülőknek a gyermekeit próbálja megkapni. Mert bárki bárhonnét jött, ugyanazt az elbánást kapta. Sőt, amikor valaki egy kicsit fennhéjázó volt, akkor egy kis fricskával helyre tették a piarista tanárok.

300 évvel ezelőtt sokkal nehezebb helyzetben volt az akkori iskola. Ugye emlékezünk még Szent István törvényeire: „minden tíz falu építsen templomot.” És most mit tapasztalunk...?! Ez a különbség egy korábbi kor és a mostani kor között! Pillanatnyi, materiális, elfogyasztható, kiélvezhető, vagy valami más...? Nincs az a létrehozott közjogi intézmény, amely annyira feltudná lendíteni egy országnak az életét, mint ha van erkölce! Az értékek mellett ki kell állni! Bátran és konfliktust is vállalva kiállni amellest, amiben bízunk!

Szokás mondani, hogy amit nem tudnak tőled elvenni, az a tudás. Én négy év alatt megtanultam a tudást, a hozzáállást, az önfegyelmet, az odafigyelést, az önmérsékletet. Ez az a hatalom, amivel a piarista öregdiákok kikerültek ebből az iskolából.

És mit adtak a piaristák Magyarországnak? Lehet azt mondani – főpolgármester úr is egy nagyon hosszú felsorolást hozott, hogy kiket adtak: Telekit, Antall József miniszter-elnököt; költőket: Petőfit, Sík Sándort, Pilinszkyt államférfiakat; Széchenyit; nagy tudósokat, mint Oláh György vagy Öveges professzor – ez egy nagyon hosszú felsorolás.

300 év óta a piaristák Magyarországnak csak adtak...! Magyarország köszöni! Van egy közössége tudásban és erkölcsben. 300 év óta csak adtak az országnak...!

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Lejegyezte és szerkesztette: Farkas Zsolt

Tarlós István főpolgármester a piarista rend és a pesti iskola múltjáról

**Tisztelt Tartományfőnök Úr!
Tisztelt Főigazgató Úr! Tisztelt Meghívottak!**

Ordo Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum (Kegyes iskolák Isten Anyjáról elnevezett Szegény Szabályozott Papjainak Rendje) (Kegyesrend).

Amikor 1617-ben (ill. 1597 – 1617 a jóváhagyás éve – V. Pál pápa nevéhez fűződik; 1621-ben XV. Gergely

Tarlós István

emelte szerzetesrenddé) Rómában megalakult a piarista rend, a szerzetesek a pietas et litterae, azaz a hit és a tudomány, a vallás és a műveltség egységét valósították meg az oktatásban.

„Rómában megtaláltam Krisztus szolgálatának számomra legjobb módját a szegény gyerekek szolgálatában, és ezt el nem hagynám semmiért a világon.” Kalazanci Szent Józsefnek, a piarista rend igen hosszú életű megalapítójának elszánt szavai jelzik, hogy a 400 éve született gondolat mai is érvényes lelki tapasztalatokat tartalmaz. Kalazanci Józsefet 1767-ben avatták szentté.

A klasszikus szerzetesi fogadalmak a szegénység, a tisztaság és az engedelmesség mellett a piaristák arra is fogadalmat tettek, hogy hivatásuk gyakorlása során különleges gondoskodással oktatják a hozzájuk érkező gyermekeket. Az alázat itt alapvető pedagógiai erényné vált.

A rend elsődleges tevékenysége az iskolai tanítás és nevelés volt. Ez volt a katolikus egyház első olyan szerzetesi intézménye, amely az oktatást-nevelést tartotta alapvető tevékenységének.

„E szolgálat odaadó gyakorlásától függ a keresztény társadalom megújítása” – látta tisztán az alapító hivatásuk fontosságát.

A piarista iskolák száma a XVII. században emelkedett rohamosan Olaszországban: pl. Genova, Nápoly, Firenze, Palermo, majd Morvaországban, Lengyelországban, Magyarországon. Később a XVIII. században Ausztriában, Spanyolországban, Csehországban is.

A piarista szerzetes egyszerre tanár és pap. A papságát hitelesíti a szakmai képzettsége, tudása, következetes munkája, a tanári-nevelői követelményeit emberibbé teheti a papsága.

A rend négy elkötelezett tagja nem sokkal a török háborúk és kuruc szabadságharcok után, 1717-ben érkezett meg Pestre a belvárosi templom szentélyének sarkában álló egyszerű kis házba. Nagy igény lehetett akkoriban a minőségi oktatásra, mert már az első napon 165 diák iratkozott fel a tanulók listájára. Az első előadásra november 7-én került sor, ezt a napot tartják a mai napig a fővárosi piarista oktatás kezdetének.

„A piarista konok következetességgel képviseli a katedrán az igazságot, a gyóntatószékben pedig az irgalmat” – foglalta össze a rend ma is érvényes alapelvét Fekete Antal kiváló paptanár.

A piarista oktatás szellemisége megtestesíti a legmodernebb katolicizmust. Ebből következik a tudomány föltétlen tisztelete, az erős kritikai szellem.

A piaristák mindig is haladó tanító rendnek tartották magukat, iskoláikban az oktatás inkább az új, természet-tudományos műveltségen, a mindennapi életben is jól hasznosítható ismereteken alapult.

JEDLIK ÁNYOS szerzetes, fizikus egy teológus barátjával folytatott beszélgetése során mondotta: „Én hamarabb találkozom az Istennel a fizikában, mint te a teológiában.”

Kalazanci Szent József úgy jellemzi a piaristát, hogy ő a cooperator veritatis, azaz az igazság munkatársa.

A piarista rend mindig elsősorban nemzeti irányú volt, másodsorban erősen humanisztikus és nagyon mélyen szociális érzésű.

PIARISTA diák volt például: Széchenyi István, Antall József, Teleki Pál, Klauzál Gábor, Bajza József, Lotz Károly, Petőfi Sándor, Szerb Antal, Vörösmarty Mihály, Zichy Mihály, Táncsics Mihály, Eötvös Loránd, Kammermayer Károly, Bárczy István.

„Bennünket nem valamely világnézet alapján, hanem a nemzet szolgálatára neveltek” – idézte fel a piaristáknál folytatott tanulmányait Antall József, rendszer-váltó miniszterelnökünk.

A magyar piarista rend három évszázados fennállása alatt sokszor élt meg nehéz időszakokat.

A Habsburg Birodalomban II. József császár hozott piaristaellenes intézkedéseket, később a kommunista diktatúra egy kikényszerített „megegyezés” alapján negyven évre ellehetetlenítette a szerzetesek életét, hosszú évtizedekig mindössze két iskolára korlátozta a rend működését, de a piaristák nemzeti elköteleződését egyetlen rendszer sem tudta megingatni.

„Őrizd meg a rendet, és a rend megőrizz téged!” – állítják a kiváló oktató szerzetesek. A mai értékvesztett, kapkodó világban a rend tisztelete nem lehet elfelejtett erény. A rend szeretete különös erejű értékes tulajdonságokat hoz felszínre, példát mutat.

Az igazi oktatás mindig meghatározott úton és rendszer szerint vezeti be az embert a hit és a tudomány világába, nem szakad el az élettől, és nem helyezkedik szembe annak fő irányjaival.

A mai nyugati világ oktatási rendszerei nagyon sok információt adnak, de nagy baj van a mentalitással, a beállítottsággal, az ítélőképességgel, amit az iskolák szemlélete kell, hogy tükrözzön. Az alapkérdésekről, a nevelésről nem szól a tananyag, arról, hogy milyen ember légy, mi a szereped a világban. A fiatalokat el kell indítani azon az úton, hogy ezen elgondolkodjanak. Az egyházi iskolák, így a Budapesti Piarista Gimnázium szellemi és lelki segítséget adnak ehhez, ezért szerepük a társadalom egészséges fejlődése szempontjából egyre fontosabb.

Tisztelt Jelenlévők!

A Történeti Múzeum Vármúzeuma a magyarországi középkorkutatás egyik tudományos központjaként működik, a múlt értékeinek feltárásával aktívan részt vesz a kulturális örökségvédelemben, és ezzel hozzájárul Budapest jövőjének alakításához.

A „Hitre, tudásra: A piaristák és a magyar művelődés” című átfogó kiállítás a hit gyakorlására buzdít, és újabb tudás megszerzésére ösztönöz, ezzel megjeleníti a piarista alapértékeket. A tárlat végigvezet a múlton, azokon a valós és virtuális tereken, ahol a piaristák éltek, tanítottak, kutattak és alkottak.

Minden műtárgynak megvan a saját, ma is érvényes története. A magyar rendtartomány gyűjteménye legbecselebb darabjainak kiállításával a piarista rend méltóképpen ünnepli négyszáz éves fennállását és a Budapesti Piarista Gimnázium háromszáz éves megalakulását.

Köszönet Labancz Zsolt tartományfőnök úrnak, Horváth Bálint igazgató úrnak és munkatársainak az ünnepi rendezvények megszervezéséért.

Öveges József piarista paptanár, kiváló fizikus és ismeretterjesztő gondolata mutatja meg, hogy a kegyes szerzetesek jó úton jártak az elmúlt 400 évben, mert bebizonyosodott, hogy a tudás és a hit időtlen értékeket közvetít:

„A megismerés, az átélt tudás és a hit szépsége felér a legmagasabb művészeti élménnyel, de nemcsak gyö-

nyörködtet, hanem segít a természet erőinek megismerésében és felhasználásában, jövőnk építésében is.”

Ezzel a gondolattal köszöntöm a 400 éves Piarista Rendet, és a 300 éves budapesti Piarista Gimnáziumot,

és azzal a reménnyel, hogy a piarista szellemiség képes lesz eredményesen közreműködni abban, hogy a hit és tudomány együtt felülemelkedjék a világ civilizáltnak mondott felén eluralkodóban levő talajvesztett, istentelen, a természet törvényeit megkérdőjelező szemléleten.

Dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes öregdiákként is a bensőséges megemlékezésen

**Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Piaristák!
Kedves Piarista Diákok, Öregdiákok!**

Tarlós István főpolgármester úr nevében nagy szeretettel köszöntöm Önöket a budapesti Piarista Gimnázium alapításának 300. évfordulóján.

Mint öregdiákot örömmel tölt el, és nagy megtisztetésnek veszem, hogy itt lehetek a jubileumi programsorozat mai ünnepségén. A múlt héten már volt alkalmam részt venni Főpolgármester úrral a „Hitre-tudásra – A piaristák és a magyar művelődés” címmel megrendezett jubileumi kiállításon.

A kiállítás azért különleges és jubileumi, mert 400 évvel ezelőtt, 1617-ben hagyta jóvá V. Pál pápa a szegény sorsú gyerekek tanítására, nevelésére vállalkozó piarista szerzetesrend alapítását, és 300 éve alapították Pest legregyebb középiskoláját, a Piarista Gimnáziumot.

A kettős jubileum egyik csúcspontja volt a múlt heti kiállítás a Budapesti Történeti Múzeumban, ahol több mint 450 műtárgyat és dokumentumot állítanak ki szűk három hónapon keresztül.

A programsorozat másik kiemelkedő pontja pedig a mai ünnepség, ami már egy igazán családi, bensőséges hangulatú megemlékezés, hiszen aki itt van, az személyesen kötődik a Gimnáziumhoz.

Mi öregdiákok, tanárok, szülők az iskola sorsát személyesen csak az utóbbi pár tíz évben követjük figyelemmel, azonban ne feledjük el, hogy páratlan történelemre tekint vissza.

A piaristák tehát 1717-ben (azaz 300 éve) telepedtek meg Pesten, és ez lett Pest város első középiskolája. A piarista rend volt az első olyan közösség az Egyházban, amit kifejezetten oktatás-nevelésre alapítottak. A rend ma is küldetésének tekinti, hogy felmutassa a pedagógiai hivatás szépségét, fontosságát.

1873-ban Pest egyesült Budával és Óbudával, és Budapest részeként hatalmas fejlődésnek indult, ennek hatására az iskola is folyamatos változásokon ment át. Az egyik legfontosabb fejlesztés az 1913-17-ig tartó nagyszabású építkezés volt, amely során felhúzták az új „piarista palotát”, ahol nemcsak a gimnázium, hanem a rendház, a növendékház és a tartományfőnökség

is helyet kaphatott. Az 1946-os oktatási reform során a gimnázium mellett elemi iskola is létrejött.

1948-ban sajnos nehéz időszak következett az iskola életében. A kommunista hatalom az összes egyházi iskolát államosította, így a Piarista Gimnázium új, államilag kinevezett tanári karral *Ady Endre Gimnáziummá* alakult át. Ebben az időszakban a piaristák az épületen belül laktak, de nem taníthattak az iskolában.

Az állam és az egyház 1950-ben létrejött megállapodása alapján, Magyarországon végül csak négy szerzetesrend működését engedélyezték. A piaristák két rendházat és két iskolát tarthattak fenn. A pesti Piarista Gimnázium tehát újraindulhatott, és a diktatúra éveiben is megmaradhatott kis keresztény szigetként a Mikszáth téren.

1989 után a régi épület felújítása és a visszaköltözés sokáig húzódott, de 2011-ben végre az iskolát és a rendházakat is sikerült rendben átköltöztetni.

Ahogy láthatjuk, igen zivataros évszázadok állnak mögöttünk. Hálával tartozunk, hogy ma itt állhatunk és ünnepelhetjük az iskola talán egyik legszebb, legnyugodtabb időszakát.

Néhány szubjektív gondolat:

Úgy gondolom, a fésült gondolatok, hivatalos, formális szövegek ideje a múlt heti, szélesebb közvéleménynek szóló rendezvény volt.

A mait – s remélem, ezzel nem megyek szembe a szervezők szándékaival – egy bensőséges, közös emlékezésnek tekintem.

Ma, 2017-ből – pláne főpolgármester-helyettesként nézve – magától értetődő, hogy a piaristák Pestre jöttek, Budapest a nemzet fővárosa, az ország GDP-jének közel 40%-át adja, a világ 140 nagyvárosa közül az élhetőségi listán a 36. helyen áll, hogy ne is folytassam.

De mi volt Pest 1717-ben?

Buda és Pest 1686-ban szabadult fel a török uralom alól. 1709-ben Pesten 168 lakott ház volt, ezzel szemben 83 elhagyott és 68 összedőlő épület. A XVIII. század elején a városok népesség szerinti rangsorában valahol a 18-20. helyen állt 3500 fővel. (Ugyanakkor a XVIII.

század végére a lakosságszám 20.000 főre emelkedett, azaz megötszöröződött).

Így még inkább érthető, hogy a piaristák pesti iskoláját Lenner János, Pest város főbírája kezdeményezésére alapították.

Messze nem volt magától értetődő, hogy miért jöjjenek a piaristák éppen Pestre.

Budapest mai vezetése is hálás a piaristáknak, hogy 300 éve az igen nehéz körülmények között elvállalták a felkérést, jöttek, létrehozták Pest első középiskoláját, s azóta is szorgalmazzák a várost, 144 éve pedig már a Fővárost.

300 év ebből is láthatóan nagy idő. Kétségkívül én sem tegnap érettségiztem, ám a 300 évhez képest csak kis töredékét látom a pesti iskola történetének.

Egy nagy múltú középiskola esetén nem ritkaság, hogy az apuka büszkén mutatja az épületet első éves fiacskájának, hogy fiam, én is ide jártam annak idején iskolába.

Sokkal ritkább – de ez mégis valószínűleg nem csak velem esett meg –, hogy a leányiskolába járt édesanyja mondja: fiam, látod én is ide jártam iskolába, majd elmagyarázza, hogy a Mikszáth téri iskola korábban a SACRÉ COEUR nővérek leányintézete volt.

Sík Sándor Kalazanci Szent Józsefhez írt Himnuszát írja az 1. versszakban:

*Szentje és atyja Kegyes Iskoláknak,
Nagyra törekvő nemes ifjúságnak,
Hitre, tudásra, szép életre, jóra
Példaadója!*

Nem igazán lehet szebb feladat, mint az ifjúságot HIT-RE és TUDÁSRA oktatni.

Ennek a csodálatos nevelő munkának dicső gyümölcsei az iskola híres diákjai.

A felsorolás példaértékű, s sokkal-sokkal hosszabb is lehetne, de nincs miért folytatni. Az üzenet egyértelmű: tudósok, művészek, politikusok, hazafiak hosszú sorát nevelték a Budapesti Piarista Gimnáziumban.

A Budapesti Piarista Iskola híres diákjai:

Politikusok: Antall József, Széchenyi István, Teleki Pál

Tudósok: Oláh György, Eötvös Loránd

Művészek: Katona József, Pilinszky János,
Szerb Antal, Vörösmarty Mihály

Kedves emlékek:

Hitre, tudásra sokféleképpen lehet nevelni. Fontos a tanulnivaló átadása, a hittanórák sokasága, de a piaristák ennél sokkal többet jelentettek:

A piarista szerzetes egyszerre tanár és pap. A papságát hitelesíti a szakmai képzettsége, tudása, következetes munkája, a tanári-nevelői követelményeit emberibbé teheti a papsága.

Talán ebből következik az iskola hangulata, a légkör. Ezt a légkört, hangulatot magam nehezen tudom visszaadni, a jelenlévők többsége úgyis érzi, miről beszélek.

Bizonyára minden generációnak, s azon belül is a különböző évfolyamoknak megvoltak azok a tanárszemélyiségei, akik ezt a légkört különleges erővel közvetítették. Sajátos tapasztalat, hogy ez nem lehet teljesen közös élmény. Bátyám – aki 2 évvel járt felettem – más tanárokat emleget meghatározó személyiségként, mint én. Ez nem a kettőnk közötti értékkülönbséget jelenti, pusztán a tény, hogy egészen máshogy állt össze a két tanári gárda.

Remélem, senki sem sértődik meg, ha saját tapasztalataimra, emlékeimre hagyatkozom:

dr. Fekete Antal:

„A piarista konok következetességgel képviseli a katedrán az igazságot, a gyóntatószékben pedig az irgalmat” – foglalta össze a rend ma is érvényes alapelvét Fekete Antal kiváló paptanárról.

Aki Fekete Antal tanár úr osztályába járt, az pontosan tudja, hogyha bárkitől az utcán vagy egy társaságban meghallja a „konok következetességgel” szóösszetételt, akkor csaknem bizonyos lehet benne, hogy volt piarista diákkal hozta össze a sors, minden bizonnyal „Schwarz tanár úr” tanítványával.

De a sugárzó, kiegyensúlyozott személyiség varázsa számos tanárunkból sugárzott.

Nem felejthető Somogyi Zoltán tanár úr kedves, huncut mosolya sem. Minthogy magam még a szigorúbb ideológiát hangsúlyozó korban jártam a Piarokhoz, gondot okozott a történelem felvételire való felkészülés, hisz a történelemkönyvben leírtak messze nem egyeztek a '45 után történt eseményekről kialakult kollektív emlékezettel.

Somogyi tanár úr tehát, miután leadta a történelemkönyvben szereplő, a jelenkor történetét taglaló tananyagot, kedves, ravasz mosolyával mindig azt mondta: „Fiúk, most csukjátok be a könyvet, s elmondom, mi történt valójában.” S elmondta.

László Mihály tanár úr kiváló tanár volt, de bennem nem elsősorban a tananyag maradt meg.

Egy alkalommal fiatal apáca tanárjelölt tartott gyakorló órát. Meglehetősen zajosak voltunk, s kiválóan éreztük magunkat, a tanárjelölt viszont nagyon szenvedett.

A következő gyakorló óra előtt László tanár úr az ő különleges nézésével végigtekintett az osztályon, s nyugodt hangon csak annyit mondott:

„Urak! Szájkosár”

E két szó jobban hatott, mint bármilyen szózat vagy fenyegetés.

S ezt a személyes példamutatást nemcsak a tanórákon kaptuk meg, hanem az órák utáni külön foglalkozásokon, illetve a hétfői és téli-nyári túrázásokon.

Boldog emlék, közösségi élmények, barátságok alapja a sok szabadidős együttlét.

Legyen az vitorlástúra, gyalogtúra, biciklitúra, sőt akár sítúra is. Az iskola szelleme, a tanárok sugárzó személyisége, személyes példája örök útravalót adott mindnyájunknak.

Befejezés:

*Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Piaristák!
Kedves Piarista Diákok, Öregdiákok!*

Elnézést, hogy a hivatalos köszöntőt személyes emlékeimmel, benyomásaimmal egészítettem ki, de ezek talán segítettek ahhoz, hogy körülírjam mondandómat, amit pontosan kifejezni szinte lehetetlen.

Visszatérve hivatalos szerepembe:

Még egyszer köszönöm, hogy ma újra itt lehetek, és együtt ünnepelhetünk. Köszönöm a programsorozat szervezőinek a kitartó munkát, és persze mindannyian hálaival tartozunk mindazoknak a tanároknak, iskolai dolgozóknak, akik rengeteget tesznek azért, hogy máig a legkiválóbb iskolák között említhetjük a Piarista Gimnáziumot.

Befejezésül nemigen tehetek mást, mint a Város nevében megköszönöm az eddigi – kihívásokkal, nehézségekkel teli – 300 évet, a hűségét szolgálatot.

Kívánom, hogy a rendtartományra és az iskolára jellemző nyitottság, rugalmasság, az újra való fogékony-ság eredményeképp a következő 300 év ugyanilyen sikeres lehessen!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Dr. Jelenits István emlékezése

Tisztelettel, barátsággal köszöntöm Mindnyájukat. És arra kérem Önöket, engedjék meg, hogy ne ünnepi beszédet mondjak, hanem egy kicsit a piarista órák hangulatát idézzem inkább, és attól egy kicsit el is szakadva szóljak ez ünnepi alkalomból.

A piaristák az egyház első, történelmileg legkorábbi tanítórövidje. Egy olyan szerzetesrend, amely arra alakult, hogy az ifjúságot iskolákba gyűjtse, tanítsa, és így eközben vigye el hozzájuk az evangéliumot. Érdekes kérdés ez, hogy az iskola tulajdonképpen milyen szerepet játszik az ember életében. Az emberiség kultúrájának a történetében az iskola mindig, egy nagyon régóta, beláthatatlan történelmi kor óta jelentős szerepet játszik. De nagyon hosszú ideig tartott az az idő, amikor az emberek javarésze mégse járt iskolába.

Mióta a könyvnyomtatást föltalálták mióta a modern természettudományok nyomán a technika gyors fejlődése elindult Európában, azóta vált az iskola szinte a társadalomban való hiteles megjelenésnek a nélkülözhetetlen bevezetőjévé. Kalazanci Szent József akkor alapított iskolákat, amelyekben nemcsak szerzeteseket nevelt, vagy különleges szerepre szánt embereket, hanem úgy érezte, hogy már mindenkinek iskolára van szüksége, aki élni akar. És a szegény embernek különösen iskolára van szüksége, pedig ő nem tudja megfizetni az iskolát. S akkor ingyenes iskolát nyitunk neki, s miközben tanítjuk az iskolában, aközben kereszténységre is neveljük, mert azalatt a szüleitől nem tanulhat meg, hisz a szülei még nem ismerik ezt a világot. Szolgálunk neki, mint a kórházban az, aki irgalmassággal gyógyít, s közben az evangéliumot is képviseli, vagy

szerepetét is odaviszi a beteghez. A tanulásra szoruló emberhez, a szegény emberhez akart utat keresni, keresett utat Kalazanci Szent József, amikor ingyenes iskolát alapított, ahová sokakat fölvelt. S ráeszmélt arra, hirdette azt, hogy nemcsak különleges emberek számára kellene iskola, hanem mindenkinek tanulnia kéne, ha élni akar ebben a modern világban.

Régen a családban tanulta meg az ember azt, amire szüksége volt ahhoz, hogy fölnőttként éljen. Manapság a család helyzete is megváltozott, az embereknek a munkában töltött helyzete. A világ úgy változott meg, hogy a nevelés során olyan dolgokat is meg kell tanulnia egy új generációnak, amelyet a szülei még nem tudnak megtanítani neki. Hanem arra hivatott mesterek tanítják meg őket a modern technikára, a modern világnak a gondolataira, gondjaira, problémáiban való eligazodásra.

Valamit ebből érzett meg Kalazancius, s ezért alakított iskolát úgy, mint aki más kórházat alapít a szegények számára. Magyarországra már akkor elérkezett az iskolája, amikor a Rend- alapító még élt. Az országnak egyik sajátos városában, ami ekkor Lengyelországnak volt elzálogosítva, de a magyar korona birtoka volt, és magyar emberek éltek benne – Podolin ez –, és ott megjelentek a piaristák. S egyszer csak a történelem hirtelen fordult egyet – „lapozott egyet az Úr Isten” –, és a 150 év alatt a törökök rabságában sínylő ország fölszabadult. A Rákóczi-szabadságharcnak a megrázó kódtatásai közül is kiemelkedett, s kezdetét vette egy békésebb, építkezést ígérő idő. És akkor ezek a piaristák onnan a Felvidékről elindultak a török dúlta Magyarországra, ahol különösen sok szegény gyerek volt, s ahol különösen fontos

volt, hogy ezek a szegény gyerekek fölzárkózzanak az európai művelődéshez, amelyről már a szülei is lemaradtak. Mert megnyílt előttük egy új korszak, s megnyílt előttük egy szabadabb lehetőség, de ugyanakkor felelősség is. Épületeket kell emelni, most már nem várakat kell építeni, s nem harcolni kell, hanem élni úgy, ahogy emberhez méltóan békésebb korban él az ember. S akkor városok kellene, építkezni kell. Sok-sok ember kell, nemcsak nagy tehetségek, akik terveznek és alkotnak, hanem „szellemi segédmunkások” is, akik együtt dolgoznak egy országnak Európához való visszaemelésére. Hogy arra az európai rangra emeljék ezt a töröktől vagy a mohamedán világtól visszahódított magyarságot.

Azután jöttek a piaristák.

Budán volt jezsuita gimnázium is, de a jezsuiták első-sorban, hivatásuknál fogva, a hatalom birtokában lévő uralkodó osztályok fiait gyűjtötték maguk köré, akik még felelősek a világ sorsáért. És szükségük volt az igazságra, kereszténységre, rangos modorú műveltségre. De abban a helyzetben voltak, hogy ezt meg is tudták fizetni egy jól működő iskolában.

Budát hamarosan fölvirágoztatta a hatalom, amely megjelent a török után. De Pest itt maradt nyomorúságában, mindenféle betegségtől sújtott, árvíznek kiszolgáltatott nyomorúságában, 300 egynéhány házzal és szegény emberekkel.

A piaristák Pesten elmentek tanítani. Valamilyen (még Szegeden megismert) „Hatrongyos” vagy hasonló szituáció fogadta őket. Két piarista jött ide, s kaptak egy kétszobás házat, ahol évtizedekig éltek úgy, hogy az ablakokat se tudták beüvegezni, csak bedeszkázták. S tanítottak 150 gyereket már az első évben két osztályban. S utána ez a szám emelkedett, és ők is kettőről négyre. Nemcsak betűvetést tanítottak, hanem modern tudományokat; földmérést, építészetet, ezt-azt, s mindent tanítottak. Nem volt még tanrend, nem volt még iskolai törvény, hanem ők maguk találták ki az iskolát. Azt tanították, amire látták, hogy szüksége van rá az embereknek.

És ettől lett Pest nagyváros, ettől lett magyar város. Mert ők ott – nem hazug nemzeti eszméktől, hanem őszinte magyarságtól vezetve – nemcsak a természet-tudományokra tanították a gyerekeket, hanem versekre is, meg irodalomra is, meg színházat csináltak a tanteremből, meg újságírásban vettek részt, meg léggömböt eresztettek, és sok mindent csináltak: Pestnek a műveltséget hozták.

Pesten több mint száz évig egyedül a piarista iskola volt középiskola, működő középiskola. Nehéz volt átmenni Budára az ottani iskolába, mert nem volt híd. És télen jég zajlott a Dunán, és kockázatos volt hajóra szállni. S a gyerekek egyébként sem szerettek télen át-

mászkálni a Dunán Budára, tehát szívesen itt maradtak Pesten, s tanultak.

Akkoriban a gyerek nem haragudott azért, hogy iskolába küldték – bár biztos rendetlenkedett az iskolában –, de azért örült, hogy ott lehet. S fenyegetés volt az, hogy kiteszik. (Manapság kötelező az iskola, s a gyerekek úgy érzik, hogy a kötelességének eleget tesz azzal, ha ott van. Hogyha számon is kérnek tőle valamit, hát ezt már felháborítósnak érzik.) Akkor meg örült, hogy tanítják valamire. Mert észrevette, hogy ha tanul valamit, akkor attól boldogabb lesz, vagy gazdagabb, vagy sikeresebb ember. Valami ilyenfajta tudásra váró embereket leltek a piaristák egy ilyen elhagyatott városban, mint ez a Pest volt.

Egyébként ezeken a területeken püspökök hívták meg többnyire a városaikba a piaristákat; mondjuk a veszprémi püspök, a váci püspök vagy a váradi püspök Debrecenbe. Máskor egy-egy földesúr: Koháry elvitte őket Kecskemétre. A másik ilyen újdonsült szegény város – ami városnak aligha nevezhető – az Szeged. Amikor a piarista tartományfőnök Vácra ment, akkor a kocsijáról leszállt, elment még a hegyek közé gombát szedni, hogy a vacsorán ne hozza zavarba a rendtagokat, vitt magával egy kis gombát is, hogy több legyen a vacsora – mert a vacsorázó is több – ilyen szegények voltak... De ugyanakkor teli voltak buzgósággal és jókedvvel, s látták, hogy fontos dolog az, amit csinálnak nemcsak egy kicsi szűk osztály számára, hanem az egész ország számára...

Maga a pesti iskola 1717-ben alakult meg, 1823-ban követte az evangélikus gimnázium, és ugyancsak a húszas években a református, s utána az 1800-as évek második felében alakultak az állami iskolák Pesten, amikor a város már nagyra nőtt; többek között annak köszönhetően, hogy a piaristák már régen megtelepedtek. Ebben a modorú növekedésben óriási szerepet játszott a pesti

Jelenits István és Lukács László

*Fotó: Szathmáry Melinda
komm. vezető, szerkesztő
ujzag@piarista.hu*

iskola, és általában a piaristáknak az a Magyarországon meglepedett néhány iskolája, amelyek a lehetetlen körülmények között a szegedi „Hatrongyosban” indulnak. (Valaki elmondta nekem egyszer, hogy a szegedi piaristák egész évi költségvetése volt akkora, mint amit a komáromi jezsuita gimnázium egy ünnepélyen elköltött.) Ilyen viszonyok voltak egy gazdag rend – amelyik a gazdagságát az emberek szolgálatára és Isten dicsőségére szánta –, és egy szegény rend között, amely pont a szegénységében is a vállalkozó kedvével, a bátorságával – amelyet a többiek nem vettek komolyan, és kicsúfolták miatta őket – tagjai elmennek oda: hát meg fognak halni – de nem haltak meg...

Aztán később ugye megváltozott a világ, s akkor egy pillanatra elbizonytalankodtak ott a helyzetek. Az állam maga átvállalta az oktatásnak a felelősségét. Jöttek felvilágosult uralkodók, s azt mondták, hogy kötelezővé kell tenni az iskolába járást – kötelezővé tették... S akkor kell állami tanár, s kell állami órarend, meg mi még, amit megállapítanak. Akkor mi szükség van még szerzetesekre? Ha az állam átvállalja ezt a feladatot, akkor is strapáljuk magunkat, s csináljuk tovább? De a piaristák úgy érezték, hogy csinálják tovább.

S aztán beilleszkedtek ebbe az állami rendbe, s elvégezték az egyetemet, hogy legyen szabályos tanári oklevelük, és beleszóltak a törvényhozásba a bölcsességükkel. De szerényen vállalták, hogy a törvény nekik is megszabja a lehetőségeiket, s beilleszkedtek, és tanítottak. Mert jól tudták, hogy továbbra is szükség van a tanításra – amikor a gyerekek az idejük javarészét az iskolában töltik –, de azért ez az iskola nem annyira keresztény, mint amennyire a piarista iskola az volt.

S az iskola most már nemcsak az oktatásnak, hanem a nevelésnek is fontos színhelye lesz. Amikor a család helyett az iskolában telik a gyerek élete, akkor fontos, hogy az iskolában, – akkor, amikor a matematikát megtanulja, a természettudományokra, az irodalomra ráfigyel –, akkor az Úr Istenről is valami élő és modern képet kapjon; igazat, amivel bánni tud, amit a magáé-
nak érez, s nem egy meghaladott, tiszteletre becsült, de ugyanakkor halálra ítélt örökségének.

Ezzel maradt itt ez az iskola, s élte túl azokat a korszakokat, amiket nem volt könnyű túlélni. S amiknek a beteljesedése volt, hogy 1948-ban a kommunista hatalom az összes iskolákat államosította, mert úgy érezte az állam az, ami igazán ért ahhoz, hogy igazi szocialista embereket neveljen, s az a jövő, hogy mindenki az legyen. S akkor két évig csakugyan ebben az iskolában is – amit 1917-ben fölépítettek, hogy méltó környezete legyen azért ennek a gimnáziumnak – abban is marxista szellemű nevelés folyt.

De az iskolát valahogy mégis visszakapta. A sok-sok elvett iskolából hatot visszakapott az egyház, s a lányis-

kolákat is beleszámítva nyolcat, s ezek közé tartozott a pesti iskola is. S akkor megint fölvetődött a kérdés: szabad-e vagy lehet-e egy kommunista diktatúrában vállalni azt, hogy az állami törvények szerint tanítunk, s közben mégis katolikus-keresztény iskola akarunk maradni. Lehet-e „megkötözött lábbal táncolni?” És a piaristák vállalták ezt, és ellátták. Sikerült is benne úgy tanítani, hogy nem volt szinte konfliktus köztük és a hatalom között. De ugyanakkor mégsem szolgálták ki a hatalmat, hanem egy nagyon kicsi katolikus-keresztény értelmiséget neveltek föl, amelyik nemcsak tudta, hanem tapasztalta is, hogy a hit és a tudás között nincs ellentmondás, nincs ellentét, hogy lehet értelmiségi munkát végző ember az ember akkor, hogyha hisz. És nem kell kettősségben élnie akkor, hanem ezt össze lehet forrasztani.

Más népi-demokratikus országokban vagy a Szovjetunióban nem nagyon voltak ilyen iskolák – nálunk maradt néhány. A miénk közéjük tartozott. És ezt az örökséget, ezeknek az éveknek az örökségét is, amikor az itteni épületet elveszítettük, és áttelepítették máshová, összeszórított körülmények között kellett élni úgy, hogy tényleg alig fértek a diákok a folyosón, amikor kimentek a szünetben (s, hogy amikor a Pogány tanár úr elrikkantotta magát az órán, akkor a szomszéd házak is megremegtek).

Ezek között a körülmények között is tudtunk tanítani, és úgy tanítani, hogy azok a diákok, akik itt végeztek, jó szívvel hagyták el az iskolát, s megtanulták, magukba szívták ennek a szellemét. S most megint egy új világ köszöntött ránk, és visszakaptuk a régi épületünket. S kicsit úgy gondolkodtunk is: ez még a Nagy-Magyarország piarista központjának született. Egy olyan piarista rend anyaháza volt akkor, amelyik még Trencséntől Máramaroszigetig iskolákkal rendelkezett, 24 iskolával. És most ez a kicsi piarista rend visszaköltözik ebbe a nagy házba – nem is egészen érzi magáénak. S nagy szó, hogy tényleg világi munkatársakat is találtunk, sokat már olyat, akit mi neveltünk a diktatúrának az évei alatt. S akik most piaristák nem lettek, de eljönnek hozzánk, s együtt dolgoznak velünk, hogy azt a piarista örökséget, amelyik elevenen marad a megváltozó körülmények között is, annak a változhatatlan hivatásnak a szolgálatában munkálják. Ezt az örökséget a magunkénak érezzük.

Így ünnepelünk, s emlékezünk sok mindenre. És bár nem látjuk világosan a jövőt, de azt érezzük, hogy, ami most adódik nekünk, azt meg kell tennünk. És hát bizakodó szívvel bízhatjuk annak az intézménynek a sorsát is az Úr Istenre, amelyet szeretünk, s amelyben nevelkedtünk, és amelyben nevelünk. Mert magunk se tudjuk, hogy hogyan, de biztos, ahogy eddig is vigyáztunk ránk vagy az elődeinkre, vigyázni fog továbbra is ránk és az utódainkra, akik a nyomunkba lépnek.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Lejegyezte, szerkesztette: Farkas Zsolt

Dr. Török Bernát öregdiák, a Magyar Piarista Diákszövetség főtitkára köszöntője

Kedves ünneplő Piarista Nagycsalád!

Ebben a jubileumi időszakban sokan, sokféleképpen köszöntjük a piarista rendet és 300 éves budapesti gimnáziumát. A Piarista Diákszövetség főtitkáraként én most abban a szerencsés helyzetben érzem magam, hogy még a titulusom okán is megengedhetem magamnak a luxust, hogy kifejezetten az egykori piarista diák szemével visszatekintve mondjak köszöntőt. A személyes gondolatok persze szükségszerűen szubjektívek, de mindenképp egy kockát jelentenek a nagy mozaikban, és valamiképp egészen biztosan részei a nagy egész igazságának.

300 év nagyon-nagyon hosszú idő. Azért, hogy most itt ünnepelhetünk, többszörösen is van okunk hálát adni a Jóistennek. Ha már eszembe jutott a készüllet alatt, akkor nem állom meg, hogy ne azzal kezdjem: már csak azért is figyelemre méltó dolog a piarista rend és iskola megmaradása, mert ahogyan azt Fórián-Szabó Zoltán tanár úrtól mindannyian tudhatjuk: „A piarista diák a legsúlyosabb korróziós tényező: amit török, tatár, német, orosz vagy akár a savas eső meghagyott, azt ő szívós, nyugodt munkával elintézi.” Mindenek előtt örömmel állapíthatjuk hát meg, hogy legalább magán a Renden azért nem fog a piarista diák rozsdája.

Na, de komolyabbra fordítva a szót is tekintélyt parancsoló a három évszázad. Ha csak arra gondolunk, hány korszak, hány kormányforma, sőt államforma jellemezte hazánkat ez idő alatt, rögtön megérinthez minket 300 év és az alatta lezajlott változások súlya. De ne is erre a horizontra tekintünk most, hiszen nem ezért gyűltünk

itt ma össze, hanem gondoljunk csak bele: hány tartományfőnök hány magyar szerzetes életét igazgatta, és hány paptanár, hány piarista diák személyiségét formálta 300 év alatt.

Az ember rögtön érzi is szerényen saját kicsinységét, amikor arra kerül a sor, hogy fogalmazza meg a maga gondolatait e nagy jubileum kapcsán. A jó hír mégis az, hogy nagyon is van miből bátorságot és gondolatot meríteni. A piarista diákként a budapesti gimnáziumban eltöltött 4 év ugyanis engem is, miként oly sokatokat ebben a teremben, a 300 év legfontosabb tanújává avatott. Kik fogalmazhatnák meg vallomásukat a Pesten immáron három évszázada tanító piaristákról, ha nem mi, piarista öregdiákok, akik a kezük alatt formálódva személyiségünkkel, életünkkel tükrözünk valamit abból, amit a Kegyes Tanítórend Magyarországra hozott.

Ami már messziről is látszik, az az, hogy amit hozott, az páratlanul sikeres. Mutatja ezt a lehető legszélesebb körben tisztelt és szeretett paptanárok tanári és lelkipásztori munkája, és mutatja az iskoláikból kikerült diákok elismert és ünnevelt hozzájárulása hazánk és az egész világ tudományához, művészetéhez, társadalmi előrelépéséhez, kereszténységéhez. Ami viszont meggyőződésem szerint már csak közelebről – és leginkább csak az iskola falai között – látszik igazán jól, az a siker titka. Hogy lehet egy ily sok változást hozó több évszázados periódus alatt, újabb és újabb történelmi körülmények között, mindig mozgásban lévő társadalmi valóságban a lehető legjobb értelemben sikeresnek, gyümölcsözőnek lenni. Míg a körülmények mindig változnak, a siker állandónak tűnik. Valami állandónak, az idő által kikezdetlennek kell tehát lennie e mögött a siker mögött.

Talán nem járok messze az igazságtól, ha azt mondom, ez az állandóság egy emberképben ragadható meg, amely koroktól függetlenül nyújtja a teljes és értelmes élet reményét, és amelyet a piaristák a 300 év során mindig hitelesen képviseltek. Egy keresztény emberképben, amely a változások közti céltalan útkeresés helyett egyértelmű célt, értelmet és karaktert ad a nevelésnek.

Ha szeretném megragadni ezt az emberképet, akkor számomra a lényegét érzékelteti, ahogy piarista diákok egymás közt emlegetjük iskolai éveinket. Valahányszor összeülünk, beszélgetésünk jó részét a tanárainkról, iskoláinkról való sztorizgatás tölti ki. Óriási egyéniségek tanítottak minket, és ennek megélése alapvető élményt nyújtott. Iskolai életünk élmények, történetek, tanárainktól kapott bölcsességek és idézetek kifogyhatatlan tárházában is kifejezhető. (Őszintén szólva szoktuk is kicsit sajnálni a köreinkben feltűnő barátnőket, mára már feleségeket, akiknek minden egyes alkalommal 138-adszor is

Dr. Török Bernát

végig kell hallgatniuk, ahogy mi ugyanazzal az átszellemült lelkesedéssel vesszük végig emlékeinket.)

De valóban, ami itt a lényeg, az a legjellemzőbb módon számomra nem is annyira eszmékben, nem 'valamiben' ragadható meg, hanem inkább személyekben, 'valakikben'. Az eszmét – meggyőződésem szerint – egyébként sem lehet Sík Sándornál szebben összefoglalni: „Hitre, tudásra, szép életre, jóra...” Piarista nevelésünk sajátosságának ugyanakkor mindenekelőtt azt látom, ahogy tanáraink az egyéniségükből fakadó különleges karizmával közvetítették felénk ezt az értékrendet. Ők maguk is sokfélék voltak, összességében mégis rendkívül koherensnek látom az emberképet, amire formálni próbáltak minket.

Diákként sokszor tapasztalhatta az ember, hogy jellemzi őket egyfajta keménység. Ez a keménység azonban sokkal több és mélyebb volt, mint a tanár szigorúsága (...bár ez utóbbiban is volt részünk gazdagon). Olyan értékeket mutattak föl nekünk, amelyek a teljes életre törő ember ideájának elengedhetetlen részei: szellemi és lelki igényesség, az élethez való fegyelmezett hozzáállás, vagy – ahogy Zlinszky János, a Diákszövetség első elnöke frappáns egyszerűséggel megfogalmazta – a komoly dolgok komolyan vétele. Felelős közösségi szerepvállalás és kötelességtudat. Kitartás abban, ami előrébb vihet. Önmagunk helyén kezelése: ha annak van helye, vegyük magunkat komolyan, viszont nyugodtan ne vessünk magunkon, ha úgy adódik. Életre szóló szellemi, erkölcsi fogódzók ezek, amelyekbe kapaszkodva az ember mindig megőrizheti a tartását és hitelességét. A katolikus hitben és a felkészült tudásban gyökerező

iránymutatások, amelyek az élet dolgaihoz való helyes hozzáállásban segítenek minket.

Mai fejjel különösen fontosnak látom azt is, ami ezeknek a fogódzóknak immanens része: a mértékletesség. A piarista atyák értékeikben elkötelezett, azokért kiálló, de mértéktartó személyiségekké igyekeztek formálni bennünket. Elkötelezettség és mértéktartás – egymást korántsem zárják ki, sőt a személyes és a közösségi életben is nélkülözhetetlen irányítók, amelyek nélkül nincs értelmes együttműködés.

Tanáraink, kétség nem férhet hozzá, közösségre neveltek. Jól tudták azonban, hogy az első az ember – abban az értelemben, hogy a közösségnek saját egyéniségüket megtaláló és helyesen bontakoztató fiatalokra van szüksége. Szemünk előtt volt a példa: tanáraink sosem tagadták meg önmagukat, és sosem rejtették el előlünk egyéniségüket. Láttuk őket erejük teljében, de talán gyengeségeikbe is tudatosan engedtek olykor bepillantást. Egész életükkel azt üzenték nekünk, körülöttük élő diákjaiknak: ne féljetez attól, hogy „valakik” legyetek, mert a közösség szolgálatára is így váltok alkalmassá.

Változhatnak és változnak is az idők, a társadalmi körülmények és elvárások, egy dologra minden kornak pontosan ugyanakkora szüksége van: hitben és tudásban megedzett életrevaló, hiteles, szolgálatkész emberekre. Hogy ebben a teremben most sokunknak van elképzelése arról, hogy miként lehet ilyen emberré válni, abban a kegyes atyáknak meghatározó szerepük van. A magam részéről ezért mondok nagy köszönetet nekik és 300 éves pesti iskolájuknak!

Dr. Koltai András a kiállítás kurátora az iskola történetéről, jelentőségéről

Dr. Koltai András

Mindenkinek vannak emlékei a diákéletéről, és ez meghatározza egész szemléletét. Én öt olyan pontot szeretnék most felsorolni az iskola történetéből, mert ezekből látszik, hogy miért olyan fontos az iskola nemcsak a mi és az akkori diákok egyéni élete számára, hanem általában Pest városa és a magyar társadalom számára is.

Az első ilyen pont, hogy 300 éve jött létre a piarista gimnázium Pesten. Ez egy intézménynek a közös vállalkozása és sikere – azt a sikert az jelenti, hogy még ma is működik. Pest városa és a piarista rend jól egymásra találtak ebben az együttműködésben. Mind a ketten abban a helyzetben voltak, hogy nem ők számítottak a meghatározóknak. Akkoriban a piarista gimnázium, a piarista rend Magyarországon a kisebb és az újabb rendek közé tartozott. Az egykori piaristák ezt úgy fogalmazták meg, hogy ők a „24 óra munkásai”, azok, akik a legkésőbb kezdtek el dolgozni „Jé-

zus Krisztus szőlőjében!” Az evangéliumi példabeszéd alapján, de mégis nagyon fontos munkát végeznek – legalább olyan fontosat, mint mások.

Pest szabad királyi város volt 1717-ben, de éppen csak hogy visszakapta a város jogait. Szegény is volt, és szerette volna, ha neki is iskolája lenne úgy, ahogy Budán iskolája működött a jezsuitáknak. Így találtak egymásra, és létrehozták a pesti iskolát. A piaristák elfogadták, mert tudták, hogy Pest egy olyan hely, ahol érdemes letelepedniük, egy olyan hely, amely az ország közepében van, és az ország egyik fővárosa. Itt olyan iskolát lehet nyitni, mely nekik talán még sohasem volt.

Egyébként a budai iskola – ami ugye a pesti iskolának mindvégig riválisa volt, meg sok esetben példaképe, sok esetben együttműködő társa – az se indult könnyedén (az ugye: kb. 20-30 évvel korábban, az 1690-es évek legelején indult). És hát akkor Buda városa is hasonló körülmények között élt, mint ahogy Pest. Tehát egy romos és egyszerű város volt, de a lakói, városi tanácsa és az azt alapító Széchényi György érsek is tudta, hogy nagyra hivatott.

A második fontos dátum 1744 a piarista rend életében. Ekkor indult ugyanis egy filozófiai tanfolyam itt Pesten, ami több is létezett az országban. Ez ugye azt jelenti, hogy az akkori gimnáziumot (ami hatosztályos volt) követte az oktatás következő szintje (ami már egyetemi szint volt); ez volt a filozófia (tehát az egyetem bölcsészkarja). Ez után jött a teológia, a jogtudomány és esetleg az orvostudomány.

A filozófia első tanára a piarista Körner (Cörner) Elek, aki elégedetlen volt azzal az oktatással, amit az ország más ilyen tanfolyamain tanítottak. Ezzel szemben az olaszoknál már meghonosodott az újfajta filozófiai iskola, ahol gyakorlati ismeretekre tanítják a diákokat, úgy mint az új tudományokra: új csillagászat, a Newton-i fizika, a kémia, a földrajz legújabb ismeretei. Idehaza is ezt akarták megvalósítani – elérték már az első filozófiai tanfolyamon, ami egyébként nagyon különleges volt. Az eddigi pesti diákok a helyi mesteremberek gyerekei voltak, esetleg a környékbeli, vagy olyanok, akiket más, szlovák környezetű piarista iskolákból küldtek ide nyelvet tanulni. Ezzel szemben ennek az új tanfolyamnak a 16 növendéke közül a túlnyomó többség főrendű leszármazott volt, s csak egy, aki nagyon gazdag polgári családból érkezett. Ez tehát egy elitnek számító, kísérleti jellegű tanfolyam volt, amivel sikerült elérni, hogy ez az új filozófia – mint új oktatási forma – elterjedt. Nemcsak két évente, hanem aztán évente indultak újabb osztályok. Később sikerült alapítványi támogatást is szerezni, úgyhogy sokan végezheték el ezt az iskolát. Ennek a filozófia-oktatásnak nagyon fontos szerepe volt abban, hogy később a piaristák a magyarországi mérnökképzésben is az első helyen álltak, sőt, hogy ez a faj-

ta képzés idehaza egyáltalán elindulhatott. Hogy mindez itt, Pesten ment végbe, azt a piaristák akarták így, s nem máshol – az nagyon fontos dolog volt az iskola életében.

A harmadik felemlítendő esemény az 1848, aminek több tanulsága is van. Ez az év forradalmakkal teli, s nagyon felfordult év volt. Eötvös Józsefnek a minisztériuma egy reformot készített elő, amit már régóta vártak a szaktanítás hazai bevezetésére. Erre két iskolát választottak ki: a budait és a pestit. De adódott egy probléma, hogy a minisztérium a hittant nem akarta a tantárgyak közé felvenni, amiből súlyos ellentétek származtak. A piarista rend a magyar katolikus püspöki kar és a minisztérium között egyensúlyozott. Ugyanis a püspökök ezt nem tudták elképzelni, és megfenyegették a piaristákat: nem lesz jó vége, ha hittan nélkül vezetnek iskolát. A minisztérium pedig nem engedte, hogy hittant is tanítsanak az iskolában. Végül a súlyos problémát az osztrák hadsereg „intézte el”: bevonult Pestre, s ezzel az iskolai re-

form véget is ért. Ez az 1848/49-es év a magyar oktatástörténetnek nem nagy éve olyan szempontból, hogy a diákság, sőt a tanárok, a piaristák egy része is nemzetőrként harcolt a fronton. Egyébként ez az oktatási reform aztán 1849 után mégiscsak megvalósult Magyarországon: immár a Bach-rendszer vezette be.

Az ezt követő időszak 1848-tól kezdve egy évszázadon át úgy telt, hogy ez az iskola tényleg az ország első iskolája volt. Anélkül, hogy túlhangsúlyoznánk ennek a jelentőségét, ezzel érdemes mégis tisztában lenni. És ha ilyen statisztikákat nézünk – utólag a szociológusok foglalkoztak ilyennel; tehát például megnézték, hogy a XX. század elején a magyar tudás-elit tagjai milyen iskolákban végeztek – kiderült, hogy ezek közül a legtöbben a pesti piarista gimnáziumban. És azt is érdemes tudni, hogy ha megnézzük, mondjuk a híres piarista diákok jegyzékét – azokét, akiket itt számon szoktunk tartani (például A Piarista Diák Kis Kalauza c. kiadvány főszerzője) – kiderül, hogy az ott közölt összes öregdiákoknak több mint 50 százaléka (az összes, vagyis 20-nál több piarista iskolából számolva) a pesti iskolába járt. Ez egyébként nem is feltétlenül a tanárokat vagy az iskolák minőségét mutatja, hanem azt a szociális környezetet, amibe ez az iskola került.

A következő ilyen dátum – amit el szeretnék mondani – az 1913. Az új piarista épület, amit mi is használunk, az akkor még nem készült el, de nyár végén már elkezdték bontani a régi épületet, és aztán csak 1917-re épült fel az új. Viszont nagyon fontos, hogy 1913 elején alakult a cserkészcsapat. Ez szerintem szintén a magyar neveléstörténet egyik fényes fejezete. Ez csöndben történt, és méghozzá a gyerekek és a tanárok együttműködéséből. És akkor nyilván megtudták, hogy Sík Sándor tanár úrnak is köze van ehhez. Levelet irt neki az osztály

összes tagja, és kérték, hogy legyen a vezetőjük, és hogy cserkészek lehessenek. Valójában persze Sík Sándor is tudta, mi a cserkészlet, mert amikor az itteni csapat megalakult, pár héttel korábban ő már ott volt azon a gyűlésen, ahol a Magyar Cserkészszövetséget a református és a katolikus cserkészek közösen létrehozták. A piarista iskola következő évtizedeiben a cserkészletnek, meg egyáltalán a 2. sz. BKG cserkészcsapatnak, ilyen fontos szerepe volt.

Az utolsó ilyen hivatkozás talán egy szomorú dátum: 1953. De volt előtte egy 1950-es év is, amely esztendőben ez a piarista iskola bekerült azon iskolák közé, amelyek egyáltalán működhetnek Magyarországon. A többi egyházi iskola nem folytathatta tovább a működését.

1953 tehát az az év, amikor költözni kellett a Váci utcából. Költöztették a Mikszáth Kálmán térre diákok és tanárok, szinte „a saját vállukon” vitték át, s folytatták tovább. Ez szerintem meg is határozta az iskola továb-

bi évtizedeinek a történetét. Diákok és tanárok egyaránt érezték, hogy ez az iskola az övék; fontos, hogy ők idejárnak, és fontos, hogy az iskola megmaradjon. Mert az olyannak az őrzője, egy olyan hagyomány, egy olyan eszme őrzője, amely különben nem lenne, ha ők maguk nem lennének.

Azzal fejezem be, hogy Kalazanci Szent József azt írta a rendi konstitúcióban: ha a gyerekeket kegyességben és tudományban nevelik, akkor joggal remélhető, hogy egész életük folyása továbbra is boldog lesz. Én ezt megfordítanám a saját magunk számára feladatként: mi ezt a kegyességet, a tudományt is megkaptuk a piarista iskolában. És a dolgunk az, hogy ezt megőrizzük; és dolgunk az, hogy ez alapján keressük a boldogságot. S ezt kívánom mindannyiunknak.

Köszönöm szépen a figyelmüket.

Lejegyezte és szerkesztette: Farkas Zsolt

Horváth Bálint pesti igazgató gimnáziuma közelmúltjáról és jelenéről

Tisztelt Főpolgármester-helyettes Úr! Főtisztelendő Tartományfőnök Úr! Kedves Mádl Dalma Asszony! Tisztelt Kormánybiztos Úr, Alelnök Úr! Főtisztelendő Szerzetesatyák, kedves Tanárkollégák, kedves Piarista Diákok és Öregdiákok, kedves Szülők! Kedves Vendégeink!

Ünnepelni jöttünk össze, és az ünnep mindig megszakítja, megtöri a hétköznapi rendjét. Kizökkent abból, ahogy általában élünk, önvizsgálatra készítet. Ráirányítja a figyelmünket arra, hogy kik vagyunk, mik a legfontosabb értékeink, és ezek érdekében mit és hogyan csinálunk. A tékozló fiú története ünnepel végződik, és az irgalmas atya által szervezett ünnepelés a hazatérő testvér és a végig atyja házában maradó bátyja számára is új megvilágításba helyezi mind a dolgos hétköznapi értéket mind a személyes kapcsolatokat.

A 300. évforduló ünnepelése is visszatekintés, önértékelés, önmegértés. Ez nem könnyű, hiszen nehezen átfogható ekkora időszak, valamennyiünk eddigi élete csak töredéke ennek. Sokféle tapasztalatot hordoz, és ezekből sokat tanulhatunk, bölcsen felfedezve elődeink munkájában, szolgálatában a maradandót, az értékeset. De ugyanúgy felfedezhetjük benne a szüntelen változást, alakulást, és azt a jó piarista sajátosságot, hogy a diákok nevelése érdekében a szerzetesatyák mindig a korszak legkorszerűbb pedagógiai módszereihez fordultak.

A mai pesti Piár sok tekintetben más környezetben működik, mint tette azt néhány évtizeddel ezelőtt a

mostani, Duna-parti épületben, vagy mint a Mikszáth téren. Több szempont is említhető lenne, de engedjék meg, hogy most csupán egyet emeljek ki közülük! A szocialista időszak alatt az iskola diákjait és tanárait összekovácsolta a rendszerrel való szembenállás tudata. Ha nem is volt erről állandóan szó, a 2000-es évek elejéig a 'mi' és az 'ők', a jók és rosszak ellentétében lehetett értelmezni a valóságot. Az állampárti rendszer szorításában ilyen módon tudta ez a gimnázium az egyházi iskolák államosítása után – a kevés megmaradók egyikeként – hosszú távon is példát adva modellezni, hogy milyen egy színvonalas katolikus iskola ilyen módon tudta az évközi és a nyári túság, kirándulások szervezésével valamiképpen folytatni a betiltott cserkészlet hagyományát, s a szocialista rendszer ellenében ki tudott nevelni egy olyan értelmiségi réteget, amelynek a hit és a kultúra, a tudomány magas színvonalon és harmonikusan együtt volt jelen az életében.

Ez a közvetlen múltunk, s építenünk kell erre az alapra, de közben más kihívásokkal is szembe kell néznünk. Nem elnyomó hatalom szorításában, valami ellenében, hanem szabadon, a zavarba ejtően sokszínű globális világban értékeket választva és vállalva, céljait, értékeit világosan megfogalmazva és hitelesen képviselve kell működni az iskolának. Ma szabad választás kérdése kereszténynek lenni, templomba járni, katolikus közösséget építeni, a családi értékeket őrizni, megélni. Ma ebben a szabadságban kell meghallanunk Kalazan-

ci Szent József szavát, mit tenne most a helyünkben, mit tartana szükségesnek és fontosnak.

A 300 év örökségéből biztosan meg kell őriznünk a piarista nevelés igényességét, azt, hogy a piarista iskola fáradhatatlanul ösztönzi a diákokat (és a tanárait is) a teremtett világ, az igazság megismerésére. Hogy nem akarja beérni a talmival, az elfogadhatóval, a majdnem jóval, hanem mindig magas minőségre törekszik. Magas minőségre akár a tantárgyak területén, akár a közösségépítésben. És talán erről az igényességről tanúskodik leginkább a jeles öregdiákok sokasága.

A jelenkor piarista iskolájában nagyobb tere kell, hogy nyíljon a szabadságnak; nem biztos, hogy mindig az a jó, hogy a tanárok egészen pontosan megmondják, hogy mikor mit és hogyan kell csinálni. A nagyon szilárd, kiszámított, fegyelmezett rend helyett az egyéni kezdeményezés, a felelősségvállalás, a közösségépítés tanulásának is terepe kell, hogy legyen a gimnázium. A helytállás, az előírt köteleességek teljesítése is fontos és megőrzendő, de a korábbinál nagyobb hangsúlyt kap ma a saját fejlődéséért, tanulásomért, jobbá válásomért, gyarapodásomért való személyes felelősségvállalás, és ennek a szüntelen gyakorlása. Úgy, hogy közben időnként hibázni is lehet. Színvonalas, erőfeszítésre készítendő, de barátságos és emberarcú iskola szeretne lenni a pesti Piár, vonzó és hiteles példája a keresztény közösségnek.

Ma az iskola nehezen tud lépést tartani a technológiai fejlődéssel, már nem az egyedüli hely, ahol a tudást meg lehet szerezni. Nehéz érdekesnek lennie, nehéz és fájdalmas megújulnia, hogy lépést tudjon tartani a kor kihívásaival. Biztosan sokat kell változnia, de hűségeseznek kell maradnia Kalazancius ma is érvényes szándékához.

Amikor erre az ünnepi beszédre készültem, mindenképpen úgy terveztem, hogy elmondok egy vagy két személyes történetet, amelyet piarista diákként vagy tanárként átéltem.

Élénken emlékszem például, hogy 1992-ben, a piarista rend magyarországi megalapításának 350. évfordulóján, több ünnepségen is részt vettem diákként. A Vígszínházban zajló megemlékezésen történt, hogy éhes osztálytársaimmal még jóval az ünnepség előtt elfogyasztottuk a VIP vendégek fogadására szánt pogácsát. Hétfőn az iskolában aztán komoly nyomozás kezdődött a pogácsa-ügyben. A piarista öregdiáklét talán ilyen folytonosan újra és újra elmondott történetek sokaságából is áll.

Egy-egy hasonló történetben persze szükségszerűen meg kell jelennie egy piarista tanár alakjának. De kit lehet egy ilyen pillanatban kiemelni 300 év történetéből, jellemző lesz-e az ő alakja vagy a hozzá kapcsolódó elbeszél eset, nem lesz-e önkényesen személyes?

Amikor egy iskola múltját vizsgáljuk, talán gyakrabban kerülnek elő a történelem sorsfordító pillanatai, vagy a híres, jeles diákok nevei, akik sokat adtak ennek a városnak vagy a hazának. De a piarista diáknak az iskola múltja talán inkább személyes kapcsolatok és élmények kusza sokaságából áll, és sok ezek közül nehezen elmondható módon alakította, gazdagította az életünket.

Hadd idézzem meg most egy kedves piarista barátom, Albert András alakját, aki valószínűleg nem örülne neki, hogy belekerült egy ilyen ünnepi beszédbe. Úgy képzelem, hogy ennek az iskolának a 300 éves története alatt sok olyan piarista lehetett, mint ő volt, aki szerényen és csendesen végezte a feladatát. Valószínűleg nem kerül be az iskola leghíresebb és legeredményesebb tanárai közé, de számomra az ő életéből van valami, ami fontos és örök értékű. Az órarendet készítő igazgatóhelyettesként szelíden, tapintatosan és szeretettel osztotta be az órákat, figyelembe véve rendtársainak és civil kollégáinak minden kérését, nyűgét, furcsa óhaját – valami mély emberismerettel még azokat is kitalálta valahogy, amelyeket talán nem is mondtak el neki. Szeretettel beszélt a tanítványairól még akkor is, amikor fájdalmat okoztak neki, vagy valamilyen kudarcot vallottak. Mikor elkerült Budapestről, csillogó szemmel mesélt róla, ha egy-egy tanítványa Vácon meglátogatta. Az ő halk szavú, szerény alakja talán nem mondható jellegzetesnek a 300 év történetéből, hiszen voltak híres szigorú és tudós tanárok, de ő az életét adó piarista szolgálatnak, a fiúk nevelésének olyan csendes példája, amelyre mindig szükség volt és van az iskolánk életében.

Amikor egy iskola a 300. születésnapjához érkezik, akkor talán ez éppen annyira a tanításnak az ünnepe is. Diákként és tanárként is azt éltem meg ebben az iskolában, hogy tanárnak lenni jó, a piarista diákok között lenni valami fiataltságot és energiát adó, jókedvvel és humorral átszőtt létezés, miközben a tanítás egyben üdvösségszerző cselekedet is, az igazság és az evangélium valódi szolgálata. Hálásak vagyunk a Jóistennek, hogy ezt a hivatást kaptuk tőle, és hogy ehhez a piarista közösséghez tartozhatunk.

A budapesti piarista iskola nevében szeretném megköszönni Tarlós István főpolgármester úrnak és Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes úrnak, hogy Pest városának első középiskolájaként itt ünnepelhettünk a Városházán. Megtisztelő, hogy itt lehetünk, ez a terem az ünnepi számvetés és emlékezés méltó helyszíne. Köszönjük a jubileumi ünnepségsorozatunk minden támogatójának segítségét: a Fővárosnak, az Emberi Erőforrás Minisztériumnak, a Nemzeti Kulturális Alapnak és a Magyar Nemzeti Banknak. Szeretnénk, ha a budapesti Piarista Gimnázium a következő évszázadokban is olyan hely lehetne, amely hasznára, szellemi-lelki-erkölcsi gyarapodására van tágabb környezetének.

Labancz Zsolt tartományfőnök ünnepi beszéde a piarista gimnázium 300. jubileumi ünnepségén (2017. december 1.)

**Főtisztelendő Érsek Atya! Tisztelt Miniszter Úr!
Tisztelt Államtitkár Urak!**

**Kedves Rendtársaim! Kedves Kollégák! ...és Kedves
Fiúk, Diákjaink!**

Érsek atya szokta mondani különböző alkalmakkor, hogy brevis estum, – hogy rövid légy. Most epikiával élnék, és majd utólagos engedelmével talán kevésbé röviden. Mindenekelőtt szeretném megköszönni Miniszter úrnak és államtitkár uraknak a segítségét, és az ő személyükön keresztül a magyar kormánynek a segítségét, amelyet ahogy a Miniszter úr mondta: miszerint ebben a kormányhatározatban megfogalmazottan Magyarország Kormánya e jelentős összeggel támogatja öt iskolánk fejlesztési programját. Nagyon nagy lehetőség ez számunkra, egy olyan iskola fejlesztésének útját nyitja meg, amelyre nagyon régen volt lehetőség hazánkban. Nagyon köszönöm ezt a magam nevében, és természetesen, diákjaink, kollégáink és az egész magyar tartomány nevében. Beszédem elején szeretnék hangot adni a köszönetnek és büszkeségnek, azután a bocsánatkérésnek is, utána pedig arról szólni néhány szempontot, hogy hogyan is gondolkodunk mi a piarista pedagógiáról, a piarista iskoláról és azon belül a budapesti piarista iskolánkról is.

Tartományfőnökként számomra nagyon nagy öröm köszönten Benneteket, a háromszázadik születésnapját ünneplő iskolánkat. Tartományunk kedves gyermeke, kedves iskolája a pesti intézményünk. Büszkék vagyunk a történetére, nagy tisztelettel soroljuk azon kiemelkedő diákok nevét, akik itt végeztek, és akik – ahogyan halottuk is – Magyar Hazánk és Egyházunk növekedését, gazdagodását szolgálták. Különleges intézmény a pesti iskolánk. Nagy öröm innen szólni hozzátok, és így egyben látni Benneteket, kollégák és diákok. Ilyenkor érzi át nagyon erősen az ember, hogy micsoda erőt hordoztok, hordozunk így együtt. Büszkék vagyunk azokra a rendtársainkra és kollégáinkra is, akik itt tanítottak és tanítanak ma is. Akik tudták segíteni ezeket a fiatalokat, hogy személyiségük kibontakozzék, és tudásukat mások javára kamatoztassák majd. Hálával emlékezünk a letűnt korok piarista atyáira, pedagógusaira, és nagy köszönettel fordulok felétek kedves kollégák, akik ma vizitek tovább ennek az iskolának szép hagyományait, gazdag örökségét. Tudom, hogy nagy kihívás ugyanakkor kitüntetett lehetőség és persze próbára tevő feladat is ez, hiszen kiváló diáksereg adatik számotokra – ahogyan Érsek atya mondta: „350 angyali ifjú”.

Jubileumi évben vagyunk, és a jubileum a bibliai hagyomány szerint a tartozások elengedését is jelenti, a kiengesztelődést, a kibékülést. Mindig feladatunk ke-

resztényként az is, hogy őszintén nézzünk szembe magunkkal, hibáinkkal, gyengeségeinkkel. S amikor öröm tölt el minket, hogy milyen sok egykori diákunk szívesen látogat vissza hozzánk, tartja velünk a kapcsolatot, és az éltető kapcsolat számára. Úgy gondolom, gondolkunk kell azokra is, akik számára ez nehézséget is jelentett. Akik számára az iskolai évek hoztak fájdalmat, sebeket is. Az iskola mindig egy olyan kiélezett helyzet, diák és tanár számára is, tán elképzelhetetlen, hogy ne történjenek ilyesmi. Mégis fontos úgy hiszem ilyenkor a jubileumi évhez kapcsolódóan kifejeznünk a bocsánatkérésünket feléjük is. Ők is részesei a mi jubileumi ünnepségünknek. Egy-egy nagy évfordulós ünnep természetesen nem arra hivatott, hogy a múltban megragadjon. Akkor ünneplünk jól, s maga a múlt is ezt kéri tőlünk, hogyha a jövő felé fordulunk.

A jövőt nem ismerjük még, és talán néhány vonalat meg tudunk abból fogalmazni, megsejthető néhány vonal a jövőnek a teljes képéből. Erről szeretnék néhány szempontot mondani, nyilván mindig a múltból kiindulva. Először is nagyon izgalmas számomra az öregdiákok visszaemlékezéseit hallgatni, és arra figyelni, hogy mi is az, ami megragadta őket, mire emlékeznek vissza. Úgy is mondhatnám, hogy mit jelent nekik az iskola. Amikor arról beszélnek, hogy pesti piár, pesti piarista iskola, és előkerülnek az élmények, és mit is jelent ez az iskola. Számunkra, tanárok számára talán megnyugtató, hogy olykor-olykor egy-egy tanítási óra is előkerül az emlékezés során. Az esetek többségében azonban részben tanár egyéniségek markáns alakja tűnik fel, akik kifejezéseikkel, gesztusaikkal szinte így beleivódtak diákjaik emlékezetébe. Másrészt különböző kirándulásokról hallunk, ezeknek a legszélesebb köréről: vitorlástúráról, evezőstúráról, sítúráról és lehetne sorolni. Azután szakörökről, izgalmas találkozásokról, lelkigyakorlatokról, prédikációkról és gyóntatásról, családlátogatásokról, személyes beszélgetésekről. Olyasféle dolgokról, amelyek nem szigorúan az iskola, mint intézmény részei. Amikor a pesti piárt, a pesti iskolánkat emlegetjük, akkor ez a kifejezés, vagy így is mondhatjuk, hogy ez a fogalom mindezt egyszerre jelenti számunkra. És számunkra, a piaristák számára az iskola nem létezik mint tanítási órák egymásutánja. Az iskola mindig több kell legyen mint pusztán iskola, mert csak így tud valójában az lenni, ami szeretnénk, hogy legyen: egy életet alakító, a személy egészének fejlődését szolgáló, valóban életre szóló lehetőség. Olyan kincse ez a pesti iskolánknak, amelyet úgy hiszem, nagyon őriznünk kell, és egyszerre fejlesztünk és tovább alakítanunk is. Ez az a teljes

képzési forma, amit rendalapítónk, Kalazanci Szent József is megálmodott.

Nagyon érdekes, ahogy figyeltem az elmúlt időszak ünnepléseit, hogy a jubileum kapcsán szinte mindig az iskolát emlegetjük. A pesti piarista gimnázium háromszázadik évfordulója szinte vagy alig-alig hangzik el, hogy a pesti piarista közösség alapításának 300. évfordulója Pedig piarista iskola nincs közösség nélkül. Csak közösség tud elhordozni egy iskolát, különösen akkor, ha ez az iskola értékeket, szemléletet akar közvetíteni, és erre szeretné meghívni a körében tanuló fiatalokat is. Közösséggel, ahogy hallottuk is, négy szerzetes kicsiny közösségével indult a pesti iskolánk. S az iskola ma sem lehet meg e hordozó alap nélkül. E nélkül csak partizánok széteső akcióinak laza halmaza lenne. Ma is közösség tudja hordozni az iskolát, a pesti piarista iskolát is.

S persze változnak az idők: ma ez a közösség jelenti egyrészt a szerzetesek közösségét, de már nemcsak a szerzetesek az alkotói e közösségnek, együtt alakítjuk szerzetesek és világi kollégák, együtt, hierarchikus különbségtétel nélkül. Sokszor új feladat ez szerzetesek számára is, új feladat világi kollégák számára is. Új, és ugyanakkor sokunk számára ez nagyon természetes is. Közös felelősségvállalás az iskola megálmodásának, formálásának közös feladata. Piarista lelkülettel, identitással, karizmával való közös foglalatzkodás. A vita és a közös látás formálásának megküzdése. Mindez szükséges, hogy valóban egy sajátos, karakterünknek megfelelő iskolát alakíthassunk. S mivel iskolánk keresztény iskola, szükséges, hogy magjában egy keresztény katolikus hit alapján tájékozódó közösség találjon helyet, amely e hitből fakadó látással tekint az egyes diákra, nevelési programokra vagy éppen egy-egy nevelési helyzetre. Itt születhet meg a pietas és a litterae szintézise, egymásba kapcsolása Istenbe vetett hitünknek és mindennapi életünknek.

Ma aligha lehet iskoláról szólni a megújulás hangsúlyozása nélkül. Tudjuk jól, az iskola mennyire a változásnak a helye, évről-évre új arcok, új fiatalok jelennek meg körülünkben. Van az iskolának egy sodrása, ahogy szoktuk mondani: az iskolában csak a változás az állandó, és ez a változás és az újra való nyitottság nagyon része a pesti iskolánknak is. Említettük ezt a kicsiny közösséget, amellyel indult a pesti iskola. Szerintem, ha elképzeljük, hogy kik lehettek ezek a személyek, akkor valami tekintélyes alapító atyák jelennek meg a szemünk előtt. Utána- néztem. A legidősebb 33 éves volt, a négy személy közül ketten még le sem tették az örök fogadalmukat (tanuló rendtársak voltak), egyikőjük pedig éppen az előző évben tett örök fogadalmat; itt kezdte tulajdonképpen a felnőtt szerzetesi életét. Egy ilyen nagyon fiatal és nagyon bontakozó közösség volt az, amely elindította, életet adott a pesti iskolának. Úgy hiszem, attól kezdve ez a fiatalosság, ez a frissesség bele van írva a pesti iskolánk DNS-ébe. És említhetnénk persze más példákat is. A filozófiai stúdium kialakítá-

sát, amely az új fizikát hozta el hazánk területére, vagy említhetnénk Sík Sándort, aki, ahogyan hallottuk is, a cserkészetet hozta be a piarista pedagógiába. Hallatlanul izgalmas, ahogyan ő maga a visszaemlékezéseiben erről ír: „első tanári évem után, az első vakációban tettem első külföldi utamat. 1911 nyarán volt ez (Sík Sándor ekkor 22 éves volt). Egy müncheni könyvkereskedő kirakatában láttam meg a német cserkészkönyvet. Rögtön megvettem, és elejétől végigolvastam. Úgy éreztem, hogy ez az, amit én csinálni szeretnék a gyerekekkel.”

A régimódi pedagógusok – még szintén Sík Sándor szavai ezek – hallatlan és lehetetlen dolgot láttak benne. Abban a szoros nevelési együttességben, amelyben a cserkész módszerek nevelőt és gyereket egymáshoz közel hoztak. Újra meg újra fölmerült, milyen hallatlan dolog ez. Tíz évvel utóbb már magától értetődő volt mindez. Engem lenyűgöz Sík Sándornak ez a nyitottsága. Ahogyan fölfedezi, hogy erre van szüksége ma a magyar fiataloknak. És akkor behozza a piarista nevelésbe ezt az újdonságot, ami addig nem létezett. De említhetnénk azt is, amikor 1945 után 46-ban, egy demokratikusabb világban a piarista iskola megnyitja az általános iskolát. Elemi iskolások érkeznek a piarista iskolába. Az évkönyv akkor így írt erről: „Ezzel iskolánk visszatért ősi formájához, a legkisebbekhez.” Ez a sajátossága, úgy hiszem, a piarista nevelésnek, azon belül a pesti iskolánknak is, az újra való nyitottság, akár pedagógiai módszerben, akár strukturális szinten is. A piarista iskola Kalazancius óta figyel az egyes gyermekekre, az egyes fiatalra, a diák személyére. Olyan örökség ez, amely meghatározó és elsőbbséget élvez mindenféle keretrendszerrel szemben. És olyan örökség ez, amelynek ma különös aktualitása van. És itt nem is pedagógia- történésekre vagy oktatáskutatókra gondolok, hanem például Ferenc pápa Amoris laetitia kezdetű apostoli buzdítására, amely nagyon izgalmas ebből a szempontból. A látásmódunk alakulásáról szól, mert egyrészt miközben felmutatja az egyháznak házassággal kapcsolatos tanítását, világossá teszi, hogy minden személy és minden házaspár útja egyéni, sajátos. Nem nagy általános, minden esetre érvényes szabályozás-

Labancz Zsolt

ról beszél, sőt azt mondja, hogy ilyet ne is várjanak az egyes lekipásztorok. Hanem arról szól, hogy minden kapcsolat, így a házassági kapcsolat is egy fejlődési folyamat. Nekilendülésekkel és mélypontokkal, és épp ezért a személyek kísérésére van szükség, és amellet pedig egyes helyzetek személyre szabott megkülönböztetéséről. Mennyire más ez a gondolkodás, mint amit korábban tapasztaltunk: az egyházjoghoz való nagyon szigorú szélsőséges ragaszkodás olykor. Nem új valójában ez a gondolat, az Egyház ősi bölcsességéhez tartozik, de ma az egyház a kincstárából – mint jó gazda – ezt a szempontot előhozza. És úgy hiszem, ez nagyon érinti az iskolát is. Ha igaz ez mindenestül a keresztény életünkre, igaz az iskolára is. Itt is egyének, személyes folyamatok vannak gyönyörű bontakozással és megredésnek tűnő helyzetekkel. A személyes figyelem, a személyesség, bizalom a másik személyében – ez kell, hogy alapvető legyen az iskolánkban.

És utoljára néhány szó a társadalmi küldetésről. Rendalapítónk számára különösen fontos volt ez. Az iskolát a társadalom átalakításaként értelmezte. Meg volt győződve, hogy az ő szociálisan érzékeny, elsősorban a szegények számára nyitott iskolája változást, de biztos átalakulást hoz a társadalomban. Felforgatja a társadalom megszilárdult ismerős kereteit. Erősíti a társadalmi mobilitást – ahogyan ma mondanánk. Ahhoz, hogy egy iskolánk jó szívvel viselje a piarista vagy kalazanciusi nevet, szükséges, hogy feltegye magának a kérdést:

hogyan kapcsolódik be mindennapi munkája által a társadalom igazságosabbá, keresztényibbé alakításának nagy feladatába. Úgy hiszem, ezen a téren sajátos lehetőségei vannak a piarista iskolának itt Pesten. Részben a különböző társadalmi helyzetű fiatalok befogadása által, amint ezt minden iskolánk is teszi. Ezen túlmenően azonban újra és újra rá kell nyitnunk egyrészt a diákok szemét, s talán szerencsésebb így mondanunk, az iskola szemét a társadalmi valóságra itt Magyarországon. És mindig keresni, hogy akár már most, az iskolás évek alatt, mit tehetünk talán nagyon kis dolgokban a nálunk szegényebbekért, azokért, akik nálunk nehezebb sorsban élnek. És ismerkedni kell azokkal a tágas lehetőségekkel is, amelyek majd később várhatnak a társadalmi szerepvállalás területén diákjainkra. Úgy hiszem, hogy ez a társadalmi érzékenység, a társadalom átalakításának nagy perspektívája a mindennapi tanítási munkához is nagyon komoly húzóerőt jelenthet.

Kedves Kollégák, kedves Fiúk, Diákjaink: Nagyszerű múlt áll mögöttetek. Áldjon meg az Úristen Benneteket, áldja meg az Úr a pesti iskolánkat, s adjon az iskolának, nektek életet, és adja meg, hogy ez az élet bőségben legyen. Hiszen ezért lépett közénk a mi Urunk, és Tőle Urunktól, Jézus Krisztustól nyeri életét, értelmét és jövőjét a pesti iskolánk.

Isten éltesen születésnapos Mindnyájatokat!

Lejegyezte: Borza György senior

Az MPDSz 2018. évi rendes közgyűlésének összehívása

Kedves Barátaim! Öregdiáktársaim!

A Magyar Piarista Diákszövetség Elnökségével egyeztetve Szövetségünk ez évi rendes közgyűlését 2018. május 5-én, szombat délelőtt 9 órára összehívom. Helyszíne a Duna-parti Piarista Kápolna (Budapest V. Piarista utca 1., bejárat a Gimnázium főkapuján).

A lift használatát a rászorulóknak részére biztosítjuk.

A fenti időpontban megállapított határozatképtelenség esetén a közgyűlést azonos napirendi pontokkal ugyan ezen a napon délelőtt 10 órára hívom össze. Ez a megismételt közgyűlés már a megjelentek számától függetlenül határozatképesnek minősül.

A közgyűlés napirendje:

1. Szentmise.
2. Megnyitó, üdvözlés, a levezető elnök megválasztása.
3. A napirend elfogadása.
4. Az írásbeli beszámolók szóbeli kiegészítése, elfogadása.

a) elnöki beszámoló

b) főtítkári beszámoló

c) választmányi elnöki beszámoló.

Vita és határozathozatal.

5. Beszámoló a Piarista Alapítvány alapítói jogainak a Piarista Rend Magyar Tartományára 2017. októberében történt átruházásáról - Tudomásulvétel.
6. Az MPDSz 2017. évi beszámolójának és a közhasznúsági mellékletnek, valamint a Felügyelő Bizottság jelentésének ismertetése és elfogadása - Vita és határozathozatal.
7. Az MPDSz 2018. évi költségvetésének ismertetése és elfogadása - Vita és határozathozatal.
8. A Jelölőbizottság javaslatának ismertetése a főtítkárjelölt(ek) személyére; helyszíni javaslatok megtétele, határozathozatal a jelölőlista véglegesítéséről.
9. A főtítkárjelölt(ek) rövid bemutatkozása.
10. A szavazatszedő bizottság megválasztása.

11. Titkos szavazás a Főtitkár személyéről.
 12. Szavazatszámolás.
 13. A szavazás eredményének ismertetése.
 14. Kitüntetések és a matura emléklapok átadása.
 15. Agapé.
- A 4., 6. és 7. napirendi pontokhoz tartozó írásbeli

anyagok a honlapunkon (www.mpsdz.hu) és a Szövetség irodahelyiségében (az első emeleten jobbra) április 12-étől kezdve megtekinthetők lesznek.

Budapest, 2018. március 3.

Várgedő Tamás s.k.
A Választmány elnöke

Jelenits István köszöntése

Kedves Tanár Úr!

Kopott, gyűrött aktatáskád, kerek szemüveged, alulról felfelé pásztázó tekinteted, szájad sarkában megjelenő szelíd mosolyod. Valószínűleg nem viseled 85 éve ezeket a jegyeket, de amióta ismerlek, mióta ismerünk, azóta bizonytal, igen.

Kerestem az emlékezetemben, a beszédmódban, a szóhasználatodban a jellemző fordulatokat. De nem találok mások által nem használt, ritka kifejezéseket, találok viszont egyedien egyszerű, köznapi szavakat, amelyek különösen világossá válnak, azután találok példátlanul egyszerű mondatkötéseket, amelyek reflektor-szerűen megvilágítanak lényeges összefüggéseket.

Két Pilinszky definíció attribútumait szeretném még idehozni:

Egyszer olyan emberről beszél, „aki egyszerre tartja számon, és egyenlő erővel éli meg mindazt, amit tud és mindazt, amit nem tud a világról. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy mindig a teljes egész, az univerzum polgára. Tudása sose vakítja el, teszi önhitté, mivel számára mindaz, amit nem tud, nagyon is reális. Ezért minden ítéletét tudásból meríti ugyan, de legbiztosabb döntéseiben is érezni lehet az ismeretlennel való örökös számvetését. ...semmit sem fed el, tagad le a lét föloldhatatlan nehézségeiből, nyomorából, ellentmondásaiból. Ezek ellenére »hívő«. Ezért nem lehet sose fanatikus.”

Másszor pedig azokról az emberekről ír, akik „képesek megszélesíteni erejüket, sugárzásukat.... Sose személyes súlyukkal kívánnak hatni, hanem az igazság és a szeretet jótékony és személyüktől lényegében független közvetítésével.”

Mióta ismerünk, azóta viseled ezeket a jegyeket is.

Klasszikus orosz írókat olvasva még szavunk is lenne ezen attribútumok hordozójára: a sztarec. De Jelenits Istvánra nem alkalmazható a sztarec szó. Alkalmatlan, mert a sztarij az „öreg” szóból ered; pedig Te, Jelenits tanár úr, már negyven éve is ilyen voltál. Alkalmatlan ez a szó azért is, mert bár tegnaptól már 85 éves lettél, de a tekinteted, a figyelmed most is fiatal, élénk kíváncsisággal vizsgálja körülöttünk levő világot. Most is arra tanítasz, sőt nevelsz minket, hogy nehéz kérdésekre

megalapozott, igényes válaszokat keressünk, de megértő szelíd humorral fogadjuk mások gyengeségeit.

Egy valamirevaló laudáció most felidézne életed fontos állomásait, azokat a feladatokat, amelyeket vállaltál, vagy amelyeket rád róttak. Felsorolná felelős tisztségeidet, kitüntetéseidet, azokat a jeles embereket, akikre hatással voltál, idézné fontosabb írásaid címét. Ezt én most nem teszem, mert nagyon hosszú lenne a felsorolás még akkor is, ha kivonatolnám. Azután azért sem teszem, mert akik most itt körülveszünk, hál’ Istennek ismerhetünk, ismerjük az életednek ezt a részét, és azt is tudhatjuk, hogy talán nem nagyon lenne kedvedre egy ilyen méltatás.

Nem csak méltatni nehéz ezért Téged, de amikor azt a feladatot is kaptam, hogy az öregdiákok nevében egy jelképes ajándékot is keressek a születésnapodra, bizony kétségbe estem. A kétségbeesésemet még fokozta egy barátom tanácsa, ami szerint látogassak el egy jó antikváriumba, és keressek ajándékba egy régi, értékes teológiai munkát. Könyvet Neked? Ma is érvényes értékes teológiai munkát Neked? Nyilvánvalóan meghaladják képességeimet! Azután mégis alapvetően ez a tanács segített, köszönöm a tanácsot adónak: valóban egy antikváriumban találtam rá Juhász Gyula egy első kiadású kötetére. Piarista diák kötete, aki egy évig még noviciátusban is élt Vácott, aki tanított a máramarosszigeti iskolában, akinek érzékeny líráját máig élvezhetjük. Ráadásnak a kötet címe: Fiatalok, még itt vagyok! A kötetben pedig Calasanctiusnak címzett vers. Megörültem ennek, és kérlek, jelképes ajándékként fogadd el ezt tőlünk, öregdiákoktól, egykori tanítványaidtól!

Azonban mielőtt át is adnám, a kötetnek címet adó vers utolsó strófáját hadd idézzem:

Az égen örök csillagok,
Fényesek és fiatalok,
A földön is fényes szemek.
Még egy ideig nem megyek.

Hálát adunk azért, mert itt vagy, és kérjük, hogy Kalazancius atyánk közbenjárásával őrizzen meg Téged a Jóisten, sokáig figyelhessünk Rád fényes szemekkel!
Kedves István, Isten éltesse!

Strommer Pál
a Magyar Piarista Diákszövetség elnöke

Hírek, közlemények

- A tanév minden vasárnapján 18 órakor szentmise a Duna-parti kápolnában
- A Diákszövetség választmányi ülése: április 14. (10 óra); közgyűlése: május 5. (10 óra)
- A 7. Piarista Szalon rendezvénye 2018. április 5-én 17:30 órakor a Sapientia Dísztermében. Antall József politikai öröksége a 21. században. Tisztelgés a néhai miniszterelnök emléke előtt.
- A hazai sajtó igen széles nyilvánosságot biztosított a piarista kiállításnak, amely immár bezárt. Már megjelent a kiállítás gazdagon illusztrált 1. kötete tanulmányokkal és a bemutatott tárgyak részletes leírásával. A Piarista Ajándékboltban (bolt.piarista.hu), a Piarista Központi Könyvtárban és a Vármúzeumban kapható.

Felhívjuk az 1968-ban, 1958-ban, 1948-ban és 1943-ban bármely piarista gimnáziumban érettségizett öregdiáktársaink figyelmét, hogy MATÚRA emléklap igénylést lehet bejelenteni a Magyar Piarista Diákszövetségnél.

Az igénylésnél a következő adatokat kérjük közölni e-mailben az iroda@mpdsz.piarista.hu címen vagy postai úton a Diákszövetség címére.

Mindazok neve, akik a matúra emléklapot igénylik, az érettségi idején használt névvel:

A tervezett találkozó helye és időpontja:

Az osztálybizalmi-összekötő neve, címe, telefonszáma, email-címe, és, hogy hányadik éves találkozóra kértek az emléklapot.

A matúra emléklapokért nem kell fizetni.

A pontos adatokon kívül csak arra kell figyelni, hogy elegendő idő legyen a lapok elkészítésére, valamint a Diákszövetség elnöke/főtájkára, a gimnázium igazgatója és a tartományfőnök atya által történő aláírásra.

A 7. Piarista Szalon rendezvénye 2018. április 5-én, 17.00 órakor

ANTALL JÓZSEF POLITIKAI ÖRÖKSÉGE
A 21. SZÁZADBAN

TISZTELGÉS A NÉHAI
MINISZTERELNÖK EMLÉKE ELŐTT

Hivatalos meghívó híján, még csak előzetesen hirdetjük, hogy a következő Szalont Antall József miniszterelnök úr emlékének, politikai öröksége jelenkori üzenetének szenteljük. Az április 5-ei Szalonnak sajátos apropót szolgáltat, hogy április 8. Antall József születésnapja, ez a nap volt a 90-es választások második fordulójának dátuma, s az ideai választások is erre a napra esnek.

A programon Dér András öregdiák „Az ismeretlen Antall József” c. filmjének első része szerepel, utána moderált beszélgetés az alkotóval és a néhai miniszterelnök két miniszter munkatársával, Jeszenszky Géza volt külügy-miniszterrel és Surján László volt népjóléti miniszterrel.

Regisztrációt már most elfogadunk a szokásospiarista-szalon@mpdsz.hu e-mail-címen, illetve Várgedő Tamásnál a 70 391 4359 telefonszámon.

Megjelent Bezuk István kalandos útleírása az Amazonason 1970-ben „a leghosszabb egyszemélyes folyami kajaktúra” világrekordjának számító expedíciójáról.

Bezuk István 1956-ban érettségizett a Budapesti Piarista Gimnáziumban, és mivel származása miatt egyetemre nem juthatott be, kivándorolt Amerikába. A vízitúrázásra, amit gimnáziumi éveit során nagyon megszeretett, Amerikában igyekezett minden lehetőséget kihasználni. Amikor éppen munka nélkül maradt, elhatározta, hogy egy egyszemélyes kajakkal végigvev az Amazonas folyó teljes síkvízi szakaszán, az Andok lábától az Atlanti óceánig, öt hónapon át, mintegy 5.500 km hosszán. Gondosan megírt angol nyelvű útleírását sikertelenül kínálta fel az amerikai kiadóknak. Kézirata csak 1990-ben vadvízi baleset során bekövetkezett halála után jutott el özvegyétől az itthon élő családjához. Öccse, aki ugyancsak piarista öregdiák, a kéziratot magyarra fordítva átadta a gimnáziumnak, és az részletekben meg is jelent a Piarista Diák korábbi számaiban.

Most végre megjelent 120 oldalas könyv formájában, a Magyar Földrajzi Múzeum igazgatójának bevezetőjével, naplójegyzetekkel és térképvázlatokkal kiegészítve, néhány fekete-fehér eredeti fotóval és színes borítóval. Megvásárolható a Diákszövetség irodájában a szerző volt osztálytársánál, Csapody Gézánál, minden hétfő délután 3–5 óra között, 1.200 Ft önköltségi áron; vagy megrendelhető a zolt.bezuk@gmail.com címen, 1.500 Ft átutalását követő postai szállítással.

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet

Elnök: Strommer Pál

Adószám: 19013581-1-41

Számlaszám: OTP Bank: 11708001-20504685

SWIFT kód: (BIC) OTPVHUB

IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.

Telefon/üzenetrögzítő: +36 1 486 4432 **Internet:** www.mpdsz.hu

E-mail: iroda@mpdsz.piarista.hu

Nyilvántartási- és tagdíj ügyek: Bognár László +36 30 931 8647

E-mail cím: bognar.laszlo@mpdsz.piarista.hu

Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486 4454

E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista utca 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet **minden hétfőn 14.30–17.00 óra között.**

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft. Nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártolótagoknak évi 2000 Ft. Külföldön élőknek tagdíja 40 €, vagy annak megfelelő más deviza.

Adományokat a fenti számlákon köszönettel fogadunk.

Bevezetés a házi pénztárban, a hivatalos órákban, a kiküldött csekkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 87. szám 2018. szeptember hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2018. augusztus 20.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/2008
Szerkesztette a Sajtóbizottság: Borián Tibor, Farkas Zsolt

Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc